

MOTRIŠTA

Kad se živi u Kanadi nekih 30 godina, s tim da nismo smjeli doći u posjetu Lijepoj našoj sve do 1990. godine, onda se steknu neke pozitivne navike u nama još tuđe civilizacije. To nije nezahvalnost prema zemljama u kojima živimo; mi smo im za uzvrat dali naše živote, našu djecu, naše unuke. I to mnogo! Potrošili smo se u tuđini. Postali smo osjetljiviji na loše, ali i na dobre strane ovog društva.

Ovo tjedni dan, 11. studenoga je u Kanadi tzv. Remembrance Day, dan kad se odaje počast svim poginulim u I. i II. svjetskom ratu, koreanskom i vietnamskom - znači svim Kanađanima koji su pali na strani Saveznika. Ne prođe ni jedna godina a da taj Dan sjećanja nije obilježen s velikom pompom i svečanim komemoracijama. Glavni moto jest priznanje onima koji su dali svoje živote za Kanadu, za neki zajednički cilj. Kaže se, kad bi se to zaboravilo, onda su poginuli dali svoje živote uludo. I za ništa! Drugim riječima, ako ne cijenimo mrtve žrtve, ne ćemo cijeniti niti žive ljude. U to ime izgrađuju se veličanstveni spomenici, dok kanadsko groblja ostaju i dalje ružna i neugledna.

Kod nas u Hrvatskoj Dušni dan je daleko veći blagdan nego li Remembrance day. Grobnice su ukrašene neobičnom ljepotom, a groblja postaju prekrasni parkovi. Zato sam bio zaprepasten kad sam saznao da Udruga veterana Domovinskog rata "Brodosplit", u Splitu ne može skupiti 60 tisuća kuna za izgradnju spomen obilježja "Hrvatski Ikar - Hrvatski mučenik" za 19-toricu poginulih branitelja, makar je splitski umjetnik Josip Botteri ponudio svoj rad potpuno besplatno. Cijena tog znaka sjećanja sveden je na minimum. Sveden je, ponavljam, na 60 tisuća kuna, u vremenu kad sasvim prosječni obiteljski grob košta 28 tisuća, na Mirogoju u Zagrebu.

Dakle, imamo dovoljno za groblja - prelijepo parkove, a za poginule branitelje primljeno je 70 odbijenica za zamoljene donacije, među njima i odbijenicu gotovo svih ministarstava, s objašnjenjem "jer u proračunu RH nisu predviđena sredstva za tu namjenu".

U takvoj atmosferi onda nije ni čudo da se unutar zidova brodogradilišta pojavio grafiti: "Sve žive branitelje treba pobiti, a poginule spaliti! Živjela Jugoslavija!". Eto opcije razmišljanja i reagiranja na odbijenu zamolbu Udruge veterana. Možda se i među piscima tajnih i prijetećih grafita nalaze i oni koji su odbili zamolbu Udruge hrvatskih branitelja.

Drago Geoheli

UDRUGA VETERANA DOMOVINSKOG RATA BRODOSPLIT - SPLIT
Put Supavla 19, Tel. 021 / 391-275; Fax 021/512-382
Žiro račun broj: 34400-678-41219

Štovani gospodine Geoheli,

17. prosinca 1998

Zahvaljujemo se na Vašoj pažnji i komentaru kojeg ste od srca poslali iz daleke Kanade na radio valove koji se slušaju na ovim prostorima, a vezani su za našu Udrugu.

Slušajući Vas, dobili smo dodatnu energiju i poticaj da još jače ustrajemo u ostvarenju našeg cilja.

Sa zahvalnošću i štovanjem,

UDRUGA VETERANA DOMOVINSKOG RATA
BRODOSPLIT - SPLIT

Cijena: \$1.00

No. 25 - 31. XII.1998

Hrvatska ISKRA

Kanadsko - Hrvatski Vjesnik • Canadian Croatian Journal

(bivši "CIRKULAR" za Toronto i okolicu)

U OVOM BROJU :

■ Urednica piše	2
■ Vijesti iz Toronta	3
■ Vijesti iz Hrvatske	4
■ Vijesti na Engleskom	5
■ Hina	6
■ Sretna Nova Godina	7
■ Božićna poruka	8
■ Politika	9-16
■ Mojim očima	17
■ Događaji iz zajednice	18
■ Lijepa Naša	19-24
■ Zdravlje	25
■ Svaštice	26
■ Šport	27
■ Motrišta	28
■ Motrišta	28

Sretna Vam Nova godina 1999!

Hrvatska

ISKRA

(Bivši "CIRKULAR" za
Toronto i okolicu)

Kanadsko - Hrvatski Vjesnik
Canadian Croatian Journal

**Editor-in Chief
Glavni Urednik :**

Valentina Krčmar

**Technical Director:
Slavko Butković**

Address • Adresa :
1137 Centre Street
Thornhill, Ontario
L4J 3M6

Telephone • Telefon :
(905) 738 - 0053

Fax :
(905) 738 - 9221

Yearly Subscription - Godišnja
Pretplata :
\$50.00

Subscription to "ISKRA" can be
deposited at any of the Croatian
Credit Unions, account No. 274 - 2403
or directly, to the Editor-in-Chief.

Pretplata na "ISKRU" može se
učiniti kod Glavnog Urednika ili u
bilo kojoj Hrvatskoj Kreditnoj
Zadruzi pod brojem 274 - 2403.

Advertising rates :
Full page - \$750.00 per year
½ page - \$400.00 per year
¼ page - \$200.00 per year
1/8 page (bus.card) - \$100.00 per year
Advertising is payable in advance.

Oglasi :
Cijela stranica - \$750.00 godišnje
½ stranice - \$400.00 godišnje
¼ stranice - \$200.00 godišnje
1/8 stranice (posjetnica) - \$100.00
godišnje
Oglasi se plaćaju unaprijed.

**Urednica
piše:**

Sretna Vam Nova godina 1999, dragi čitatelji, dragi prijatelji! I kako se svi ovih dana prisjećamo Stare godine sa toplinom, ili nečim drugim, razmišljamo što će nam Nova donijeti. Prošle godine nisam zaželjela ništa - rekla sam neka mi prošla Nova bude baš kao i ona prije! No, kako se ono kaže, čovjek snuje, a Bog određuje - tako meni nije bilo kao one godine prije, no kako uvijek može biti još i gore (od ovoga sada) neka u Novoj, bar za mene, bude kako bude. Ja primam sve. No, čak i onda kad mislite da Vam je Bog zatvorio prozor, nešto će se dogoditi, pa će ono što je ili teško, ili žalosno imati svoju svrhu. Eto, do prije par mjeseci nisam smatrala da je zdravlje - ne samo osobno ili Vaše, već i svih onih oko nas - takvo bogatstvo. Naime, iz osobnog iskustva znam čim netko oboli, život nam se svima mijenja, zauvijek. Zato, kad ove godine zaželim sretnu Novu, ja Vam svima u stvari želim samo zdravlje, ne samo Vama već i svim članovima Vaših obitelji, jer to je zaista bogatstvo, u tome je i sve ono drugo što nam srce želi.

Sad, kad nam Nova 1999 - zadnja godina u ovom milenijumu kuca na vrata - pravimo rekapitulaciju onoga što se dogodilo. Slušamo o događajima iz prošle godine, sjećajući se onoga što nas je razveselilo, razžalostilo ili potreslo. Kad bi nas iz HRVATSKE ISKRE netko pitao koji su bili najvažniji događaji u prošloj godini, mislim da mirno možemo reći da su to bili dolazak sv. Ivana Pavla II. i beatifikacija kardinala Stepinca i povratak Hrvatskog Podunavlja u Hrvatsku. Ova dva događaja su od povjesnog značaja za Hrvatsku i prošla godina 1998 bit će, po mišljenju HRVATSKE ISKRE jedna od onih koju ćemo pamtiti i spominjati vječno. Na onu drugu stranu sjećanja stavljamo otvaranje srpskog konzulata u Vukovaru.

Eto, HRVATSKA ISKRA izlazi već drugu godinu, ali ulazi u treću godinu izlazenja: počeli smo u studenome 1997, sad smo u 1998, a ulazimo u 1999. Gosp. Stanko Trtanj poručuje u svojoj čestitci: "Čestitam na radu koji činite. ISKRA je svaki put bolja i ljepša, ponosimo se sa Vama i sa ISKROM". Za ove riječi zaslužni su mnogi, od pokojnog Z. Mekinde i njegovog sna, koji ide dalje do danas - svih suradnika, dopisnika, pokrovitelja, savjetnika, čitatelja, prijatelja i onih drugih, - hvala Vam svima na podršci i na povjerenju. Mi, u HRVATSKOJ ISKRI, jasno ne možemo biti kurentni s vijestima, jer kad vi dobijete novine u ruke, novost je već objavljena svugdje. Eto, zato se mi ni ne trudimo da Vam donosimo "friške" vijesti - mi vam radije donosimo zanimljive vijesti - ono što možda ne ćete naći u tisku kojeg čitate, a mi znamo da bi Vas to moglo interesirati. Eto, to je cilj rada svih naših dopisnika, savjetnika, pomagača, uredništva, a i vas drugih - Vaša podrška nam je dobrodošla.

U ovom broju naći ćete svašta - od popularnog dimnjačara koji će Vam tradicionalno zaželjeti sreću u Novoj, Božićna poruke našeg veleposlanika iz Ottawe, govor predsjednika Tuđmana, razne interesantne političke ili gospodarske članke, mnogo o Lijepoj našoj, sada već ustaljena "motrišta". Čujem da se neki prvo hvataju motrišta, pa onda idu dalje. Ovaj puta smo dali riječ gosp. Geoheliju - dobrodošao u HRVATSKU ISKRU! Članke koje Vam donosimo su rezultat rada svih dopisnika, i djelatnika u HRVATSKOJ ISKRI, no kao i svaki puta velika hvala ide dr. Darku Desatiju - bez njega HRVATSKA ISKRA bi bila mnogo siromašnija.

I na kraju, nedavno je došla vijest iz Zagreba da se planinarsko društvo kojem pripada brat pokojnog ing. Zvonka Mekinde, ing. Vlado Mekinda, sprema na Kilimanjaro u Africi. Nikako ne mogu saznati da li se i ing. Vlado sprema na taj pothvat, no nekako vjerujem, poznavajući ga, da je to vrlo moguće, makar su mu slabe oči. Pozdravljam sve članove ovog planinarskog društva, i sigurna sam da će osvojiti najviši vrh Afrike, i u nedostatku "planinarskih" izraza za sve najbolje, svima koji odlaze na ovaj interesantan put želim dobro more, kako bi rekli naši Dalmatinci, i neka Vas sreća prati.

Valentina

ŠPORTSKI DOGAĐAJI

16. prosinac: Košarkaši Splita ostvarili petu pobjedu u skupini B kupa Raimonda Saporte pobjedom nad Slovakofarma (82:79) / Varteks, Varaždin igra protiv europskog Kupa pobjednika kupova u četvrtzavršnici protiv vodeće momčadi španjolskog prvenstva Mallorce. Varteks će biti domaćin 4. ožujka, a uzvratna utakmica 18. ožujka 1999. godine.

23. prosinac: Na posljednjoj ovogodišnjoj ljestvici najuspješnijih nogometnih reprezentacija koju objavljuje FIFA na prvom mjestu je izabrana vrsta Brazila. Hrvatska je na četvrtom mjestu, odmah iza Njemačke.

27. prosinac: Janica Kaštelčić, mlada hrvatska skijašica osvojila je šesto mjesto na četvrtom veleslalomu sezone Svjetskog kupa održanom u Austriji u Semmeringu.

IZBOR NAJBOLJIH HRVATSKIH ŠPORTAŠA

U tradicionalnoj, 47. anketi športskih novina za najbolju hrvatsku športašicu izabrana je skijašica Janica Kaštelčić, dok je naslov najboljeg športaša pripao nogometašu madridskog Realu i članu hrvatske nogometne reprezentacije Davoru Šukeru. Za najbolju hrvatsku ekipu u protekloj godini izabran je odbojkaški klub Dubrovnik - Dubrovačka banka s 302 glasa ispred hrvatske odbojkaške reprezentacije i hrvatske reprezentacije u samostrelu. Naslov najbolje momčadi u 1998. uvjerljivo je osvojila hrvatska nogometna reprezentacija ispred četverca s kormilarom splitskog Gusara i nogometnog kluba Croatia.

Trofej fair-play Adriatic osiguranje i SN, koji se ove godine dodjeljuje 27. put, dobio je direktor ženske stolnoteniske reprezentacije Ante Buce, a posebno

priznanje Sportskih Novina dobio je plivač riječkog Primorja, novi europski prvak i svjetski rekorder Miloš Milošević.

28. prosinac: Svečanom akademijom pod nazivom Dok je srca blit će i Croatia u Hrvatskom je narodnom kazalištu u Zagrebu obilježena 95. obljetnica postojanja Nogometnog kluba Croatia. Na svečanosti je bio nazočan i predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman, kojemu je uručena Svečana povelja NK Croatia kao počasnom predsjedniku kluba i osobi velikog doprinosa u razvoju zagrebačkog nogometa.

Prije 95 godina utemeljen je nogometni klub HAŠK, a današnja Croatia izrasla je na tradiciji zagrebačkih klubova HAŠK-a, Građanskog i Dinama, te se ponosi sa 27 pokala u bogatoj riznici kluba. Nogometaši HAŠK-a osvojili su 1938. prvenstvo bivše države, Građanskome je pripalo šest prvenstava, Dinamu četiri naslova prvaka i sedam kupova, dok je Croatia riznicu klubova obogatila s četiri naslova prvaka Hrvatske, te četiri nacionalna kupa. Najvredniji pokal svakako je onaj Dinamov iz 1967 za osvajanje Kupa velesajamskih gradova, preteče današnjeg Kupa UEFA. Među sudionicima proslave našlo se i oko 200 predstavnika gotovo stotinjak klubova s imenom "Croatia" koji djeluju u inozemstvu. Uzvanike svečane priredbe u povodu obljetnice Croatia-e pozdravio je predsjednik HNS-a Vlatko Marković i drugi uglednici.

28. prosinac: Košarkaši Splita, Zadra i Cibone igrat će u završnici Hrvatskog kupa, a o četvrtome finalistu odlučit će susret između Benstona i Zagreba. Rezultati: Zrinjevac Zagreb: Zadar 76:69 / Split - Šibenik 74:64 / Cibona - Sava osiguranje Rijeka 95:41.(VK)

Služite se našim pokroviteljima:

Poznata hrvatska tvrtka ove struke u Kanadi
s više od 25 godina poslovnog iskustva.

UGRAĐUJEMO SVOJE VLASTITE
PROIZVODE KAO I PROIZVODE DRUGIH
RENOMIRANIH PROIZVODJAČA

UGRAĐUJEMO TOPLINSKI SIGURNE
PROZORE I VRATA RAZNIH VRSTA
ZA SVE NAVEDENE RADOVE GARANTIRAMO

Cijene: Naše pravilo je biti povoljniji
ili isti u cijeni sa konkurentima.

- JOHN JOLIĆ -

1187 Bunhamthorpe Road East,
Oakville, Ontario L6J 4Z2

(905) 257-0334

(905) 257-0329

Fax: (905) 257-0397

CROATIAN PARLIAMENT DEBATES CORRUPTION

The lower house on 10. of December began a heated debate on an opposition proposal to set up a formal investigation of the privatization process, which many Croats suspect has enriched persons close to the governing Croatian Democratic Community. This is the first time that parliament has discussed an opposition proposal on corruption by the ruling establishment.

P.M., RFE/RL NewsLine, 11. 12. 98

ŠALE

Ne, ne, ne!!! Pogodite gdje???

SVAŠTICE

BOŽIĆNE ZVIJEZDE

Vjerojatno je svima poznata božićna zvijezda. Danas postoji veliki broj tih biljaka s kojima ukrašujemo stanove za božićne blagdane. Upravo zbog toga je potrebno nešto reći o ovoj biljci.

Euphorbia pulcherrima (božićna zvijezda) je tropska biljka - mlječika koja se sadi kao lončanica, ali i kao cvijet za rezanje. Potječe iz Meksika, a u Europu je donesena 1834. godine.

Božićna zvijezda je zimzelen grm koji u svojoj domovini naraste do visine 1,2 m. Listovi su joj veliki, jajoliki, na vrhu zašiljeni i s dva para ureza sa strane. Na vrhu izbojka rezasto su poredani zaštitni listovi (brakteje) koje, ovisno o sorti, mogu biti crveni, vatrenocrveni, ružičasti, blago narančasti, žučkasti, zelenkastobijeli ili bijeli poput vrhnja. Brakteje okružuju neugledne zelenkastobijele cvjetice (sl. razne sorte božićne zvijezda).

Božićna zvijezda obično se uzgaja s tri izbojka, tako da na jednoj biljci imamo tri cvata. Brakteje dugo traju, ali željeli bismo biljku sačuvati i u njoj uživati i sljedećih godina. Kako bi u tome uspjeli moramo znati sljedeće:

Božićna zvijezda je biljka kratka dana i kako bi ponovno procvjetala treba biti podvrgnuta od 8 do 10 tjedana, točnoj izmjeni 10 sati dnevne svjetlosti i 14 sati tame. Uvjet da se ne prenosi s mjesta na mjesto, a čak i kratkotrajno upaljeno svjetlo u sobi može spriječiti stvaranje cvjetnih pupova. Zbog toga bi nakon 10 sati dnevne svjetlosti biljku trebalo prekriti crnom vrećom - sljedećih 14 sati. Na taj način omogućit ćemo stvaranje cvjetnih pupova. Nakon postupka kratka dana, razvit će se brakteje i biljka će "zasjati" u svojoj ljepoti.

Božićna zvijezda zahtijeva uobičajenu temperaturu i vlažnost zraka u prostoriji koju zagrijavamo. Potrebno joj je svjetlo, ali ne izravno sunce. Zalijevamo je mlakom vodom, posebno je osjetljiva na hladnu vodu.

Nakon cvatnje otpadnu brakteje, listovi žute i također, otpadnu, a biljka ostane gola. Međutim, božićna zvijezda nije uvela, samo je u stanju mirovanja. Tada je ne zalijevamo. Početkom travnja biljku je potrebno izvaditi iz lonca i prikratiti na visinu od 10 cm te posaditi u novi supstrat za cvijeće. Biljka će narasti i olistati. Potrebno ju je obilno zalijevati i prskati mlakom vodom te prignjavati svaki tjedan.

POZOR: suhi zrak uzrok je nastajanja štitastih i krvavih uši te crvena pauka. Ljeti, ako imamo vrt, možemo je s loncem ukopati u tlo i to na sunčano mjesto. Krajem rujna treba je unijeti najprije u hladnu, a poslije u toplu prostoriju. Nakon postupka s kratkim danom možemo ponovno za Božić uživati u našoj biljci.

Dipl. ing. Dubravka Augustin

Jutamji list, 10.12.1998, str. 27

Pozdrav majkama

...koje su štedjele, čuvalе, nabavljale i cjenkale se, koje su pekle i kuhale, miješale i mijesile, pentrale se na potkrovlje tražeći nakit za božićnu jelku,

propinjale se na prste na stolcima da bi prikvačile papirnate vjenčiće, probdjele pola noći da u potaji priprave poklone za djecu,

koje su načinile popise i pravodobno razasale čestitke, same izradile jaslice,

provele božićno jutro među ukrasnim omotnim papirima i pečenim krumpirima,

koje su iznijele rakiju da ugrije ukućane, skrivale činjenicu da je mačka istražila

jedan od kolača, pretraživale vreću za smeće

kako bi našle kupon koji nedostaje,

koje su spremile djecu u postelju,

koje su naš Božić učinile pravim Božićem.

P. Brown

Iz naše prošlosti: ovako su izgledale naše bake na Cmroku,omiljenom zagrebačkom sanjkalištu

DO YOU KNOW?

.... That ASP is a very venomous Egyptian cobra, sacred to the Egyptians, whose kingly figures exhibit the head and spread hood of this snake as a sign of their supreme power. This snake, as the ASPIS of the Greeks and Romans, is familiar in their literature and since Galen reports the use of this species to give a merciful death, by a bite in the breast, to condemned prisoners, there seems to be no reason to search further for the identity of Cleopatra's ASP.

"ASPIS" being a well-known classical name for a snake, it is not surprising that it should have been used as a technical name for various venomous snakes (the south European, VIPERA ASPIS, for example)...

The Egyptian cobra differs from the common cobra of India in having a much narrower hood. It reaches a length of fully size feet.

Egyptian snake charmers, who use it in their street performances, are said to be able to make it rigid like a stick, by a pressure on the neck. It suggests that perhaps it was the ASP that served as Aaron's staff in the famous counter-transformation.

The natural and deadly enemy is the Mongoose that kills not only young snakes and destroys their eggs but also attacks and kills the most venomous snakes. (B.M.)

Vijesti iz Toronta i okolice

HRVATSKI KLUB KARLOVAC i ŽUPA SV. KRIŽA iz HAMILTONA priređuju **KONCERT i ZABAVU S GRUPOM "PLAVA NOĆ" IZ KARLOVCA**, u subotu, 2. siječnja 1999. god. u dvorani župe Sv. Križa, 1883 King Street East, Hamilton, Ontario. Bar i kuhinja bit će dobro oskrbljeni. Grupa "Plava noć" je dobitnik I. nagrade za najbolji band u Županiji Karlovačkoj za 1998. Početak u 6:00 sati navečer. Ulaznina: \$15.00

HRVATSKI KLUB KARLOVAC i ŽUPA SV. KRIŽA iz HAMILTONA priređuju **OPROŠTAJNU ZABAVU S GRUPOM "PLAVA NOĆ" IZ KARLOVCA**, u subotu, 9. siječnja 1999. god. u dvorani župe Sv. Križa 1883 King Street East, Hamilton, Ontario. *Cijeli prihod od ove zabave poklanja se u FOND HRVATSKIH INVALIDA DOMOVINSKOG RATA.* Početak u 6:00 sati navečer. Ulaznina: \$10.00

ŽUPLJANI ŽUPE KRAŠIĆ

priređuju

DOBROTVORNI BANKET

U ČAST PROGLAŠENJA BLAŽENIM

BLAGOPOKOJNOG KARDINALA

ALOJZIJA STEPINCA

u subotu, 13. veljače 1999. god. u župnoj dvorani župe Presvetog Trojstva 2110 Trafalgar Road, Oakville, Ont. GOST VEČERI: KRAŠIČKI ŽUPNIK vič. JOSIP BALOG. Za razonodu svira V.I.S. "PLAVI DIM" Početak u 6:00 p.m. Ulaznina: \$25.00, Djeca do 12 god. \$10.00 Sav prihod ide za župu Krašić. Ulaznice možete dobiti ako nazovete telefon u **Torontu:** 416- 236-0324 ili 416-745-0192, u **Mississaugi** 905-502-1086 ili 905-890-7540, u **Oakvilleu** 1-905-878-4897 i u **Hamiltonu** 905-664-2528 ili 905-383-6377.

Svi nam dobro došli!

DRUŠTVO HRVATA LIKE priređuje hrvatsko **LIČKO PRELO** s večerom u subotu, 16. siječnja 1999. u župnoj dvorani župe Naše Gospe Kraljice Hrvata 5, Croatia Street, Toronto, Ontario. **Svira V.I.S. "Novi zvuk"**. Prihod s ove večere ide za karitativne svrhe Ličko-senjske županije. Ulaznina: \$20.00, djeca: \$10.00 Početak u 7:00 pm.

Ulaznice možete rezervirati, ako nazovete Nikolu na tel. 416-532-3268 ili Milu na tel. 905-274-9317. Svi nam dobro došli! **ISPRAVAK;** Na ulaznicama je krivo napisana grupa koja svira na zabavi. Umjesto V.I.S. "Plavi dim" svirati će V.I.S. "NOVI ZVUK"

PORUKA IZ HDZ-A TORONTO

Moramo se upitati što smo u ovih osam godina učinili ne bismo li Hrvatsku učinili snažnom i otpornom, ne bismo li je učinili pravom državom, a ne samo mjestom obilježavanja obljetnica...Jesmo li u ovih osam godina pogledali i njegovali nacionalnu kulturu, hrvatsku umjetnost, koja je u Jugoslaviji, upravo zbog svojih hrvatskih odlika, sedamdeset godina bila izložena progonu, zabranama, izrugivanju, prozivanju? (Maja Freundlich u članku "Otkrića vlastitog svijeta", Hrvatsko slovo 27. Studenoga 1998.)

U takvim okvirima razmišljanja našli smo se kod odlučivanja da nakon manifestacije Mjesec dana Hrvatske, održane u svibnju 1995., po prvi put ponovimo mini festival hrvatskog filma. Voditelji promičbe HDZ morali su uvažiti najveći problem u ponavljanju pravog festivala. To je bio i onda i sad novac i cijena održavanja kino predstava u pravim kinematografskim dvoranama. Zato je došlo do ideje da se u siječnju mjesecu, s početkom 1999. godine, održi festival hrvatskih filmova (uglavnom novih), svakog petka u 19 sati u prostorijama HDZ, 19 Dundas West u Mississaugi (u zgradi Hrvatske kreditne zadruge). To će bit događaj koji neće zahtijevati bilo kakav trošak od bilo koga. Znači, bit će to besplatan događaj. Filmovi će prikazani s video kasete, i vjerujemo da će izazvati interes kod ljubitelja hrvatskog filma. Hrvatski film, iako će možda doživjeti priznanje s filmom "Transatlantic" na natjecanju za "Oscara", bio je zapostavljen do mjere da je gotovo nestao. Sad se nalazimo u stanju kad hrvatski filmski umjetnici nastoje oživjeti tu granu kreativnosti. Doći na video projekciju cjelovečernjih hrvatskih filmova svakog petka, tijekom siječnja, u prostorijama HDZ, bit će svakako zanimljiv način dobivanja odgovora na mnoga pitanja o hrvatskom filmu.

Petak, 8. siječnja 1999., 19 sati, "Kako je započeo rat na mom otoku"

Petak, 15. Siječnja, 19 sati "Baka i dida se rastaju"

Petak, 22. siječnja 19 sati "Kad mrtvi pjevaju"

Petak, 29. siječnja 19 sati "Sedma kronika"

Drago Geoheli

Služite se našim pokroviteljima:

E-mail: generaltourist@ica.net www.generaltourist.com	TEL: (905) 602-8900 FAX: (905) 602-8899 MOBILE: (416) 816-6106
	TRAVEL SERVICE LTD.
3045 SOUTHCREEK ROAD, UNIT 1 MISSISSAUGA, ONT., CANADA L4X 2X6	JOHN LONCARIC President

HRVATSKA ISKRA JE VAŠA POTREBA !

Vijesti na engleskom

News in English

by: S. L. Butković

DONOR CONFERENCE

In addition to this DM 700 milion project, at the recent Donor Conference the financing of a land-mine clearing project was also secured; Croatia is satisfied with the results of the conference, even if its actual financial results were relatively insignificant. The two-day Conference on Reconstruction and Development was concluded on Dec.7. As expected, Croatia will not be receiving any significant funds at the beginning of the next reconstruction phase. However, Croatia can count on financial support if all the conditions set by the international community on democratic development and equal rights for the return of all displaced persons are achieved. The international community was presented with the series of concrete projects in which Croatia invited all countries to participate. A sort of sequel to the conference announced for next spring, when dialogue between Croatia and the international community on the level of experts should be continued. The conference hosted 543 participants from 46 countries and 26 international organizations. The organizers were extremely satisfied with the response and they were also congratulated for the quality of the conference. In his concluding speech Croatian Foerign Minister Mate Granic who presided over the conference, stressed the inseparable bond between reconstruction and development in Croatia and greater participation in European and world trends. He added, however, that the Croatian government was disappointed that Croatia found no significant support among the major international factors in the field. The representatives of many countries recalled the help they offered to Croatia through humanitarian and financial assistance, as well as the funds included as parts of loans from international financial institutions as the World Bank. In the final phase of conference, the representatives of of about 20 countries presented a series of suggestions to Croatia.

During the conference, which at times seemed more like a political forum - in which Croatia was even inappropriately criticized - a series of bilateral meetings were held, which underline the facts that the trues conference results should be expected in spring....

Croatia weekly, no. 45, Dec 10,98

DM 1 MILLION ALLOCATED TO SERBS

In light of the Agreement on Co-financing for the Program of the Joint Council of Municipalities (an association of the Serbian ethnic minority in Eastern Slavonia), on the basis of which even the Croatian government will "participate" with a certain amount of funds in order to reduce accumulated debts, the Joint Council's Information Office issued a press release. Among other things, it states that the Serbian ethnic minority will commence issuing a newspaper every two weeks, instead of every week. The agreement was signed by the head of Croatian government's National Minorities office, Mila Simic, and the chairman of the Joint Council of Municipalities, Milos Vojnovic. It regulates a co-financing of a program that the Joint Council of Municipalities will implement between 1999 and 2001, which will require the allocation of HRK 3.5.

PRESIDENT TUDMAN'S CHRISTMAS AND NEW YEAR'S MESSAGE

DEC. 28.1998 Croatian President Franjo Tudman on Monday held reception on the occassion of the Christmas and New Year's holidays. In attendance were numerous state officials, public officials from the field of culture, business, sports and Church dignitaries. Greeting those gathered, President Tućman described 1998 as eventful and successful. The most important events were, he said the reintegration of the Croatian Danube River region to the rest of Croatia, the visit of Pape John Paul II to Croatia and the signing of the Agreement on Special Relations with the Federation of BiH. Expressing best wishes for Christmas and New Year, Tudman wished that the upcoming year be more successful (Hina)

30% OF PRE-WAR RESIDENTS RETURNED TO VUKOVAR COUNTY

About 13,000 persons with returnee status had returned to the Vukovar-Sriejm county, in the Croatian Danube River Region, by early December of 1998. Accoprding to the Regional office for Displaced Persons and Refugees in Vinkovci, another 3,000 persons who returned to the region have not yet acquired returnee status. The largest number of returns was

registered in the villages of Cerić and Marinci, in the Nuštar municipality, the Office's head Ante Drmić said and added that about 70 percent of people had been exiled in 1991, returned to the Nuštar area.

Sixty six percent of the pre-awr population have returned to Nijemci, a village in the "Srijem triangle", as well as to other villages of the area Ilok (44%), Lovas (31%) and Tompojevci (29%). The lowest percentage of returns was registered in the town of Vukovar, where only eight percent of the pre-war residents have returned.

By the beginning of Decemebr, about 30% of displaced population had returned the the Vukovar-Srijem county, while another 37,000 are to return.

Considering the economic situation, which greatly affects the return to the Vukovar area, we can be satisfied with the course of returns so far, Drmić said and added that mass return to the region was expected in spring next year.

CROATIA TO DONATE RECONSTRUCTION MATERIAL FOR 1200 BOSNIAN CROATS

28. Dec. Croatian Reconstruction and Development Minister Jure Radić and Croat member of the Bosnian Presidency Ante Jelavić on Monday in Zagreb signed an agreement according to which Croatia would donate construction material for the construction of 1,200 Croatian houses in Bosnia-Hercegovina. The donation should initiate the return of displaced Croats to Bosnia. Bosnia is also a country of Croatian people and Croats would consider Bosnia their homeland, if allowed to return, Radić told reporters after the signing of the agreement. The donation, approximately amounting to US \$ 8 million, is to be financed from shares of certain construction companies appointed by the Croatian government, Radić said and added that the assistance for Bosnian Croats would not come from the Croatian State Budget. (Hina)

ICTY SENTENCES FURUNDIJA

Anto Furundžija (29), a Bosnian Croat and the former commander of a special Croatian Defence Council (HVO) formation known as Jokers, was tried before the ICTY and found guilty of rape on grounds that he had not prevented his subaltern from tortuing and raping a captive muslim woman. He was sentenced to 10 years in prison for aiding and abetting torture and 8 years in prison for a crime against humanity, including rape.

Croatia weekly, Dec.17/98p 3

PRIZNANJE DR. MIROSLAVU RADMANU

Vijest da je dr. Miroslavu Radmanu, najpoznatijem hrvatskom znanstveniku u inozemstvu, 16. prosinca 1998. u Parizu uručena francuska godišnja nagrada za istraživanje raka "Prix Leopold Griffuel - 1998.", nije mogla iznenaditi one koji su upoznati s njegovim dosadašnjim istraživačkim radom, ali je svakako veliko priznanje i poticaj novim pomacima na području molekularne biologije. Ta prestižna nagrada dodjeljena je dr. Radmanu za otkrića posebne vrste gena koji osiguravaju genetsku stabilnost stanica, odnosno kontroliraju i aktivno korigiraju pogreške u genima stanica tumora. Nagradu je dr. Radmanu uručio Michel Lucas, predsjednik francuske Zaklade za istraživanje raka, a u obrazloženju stoji da se dr. Radman sa svojim fundamentalnim istraživanjima na području molekularne biologije uvrstio među najuspješnije istraživače na polju kancerologije.

Znanstvena karijera Miroslava Radmana uistinu je impresivna; doktorirao je kada su drugi diplomirali, postao redoviti profesor u dobi kada drugi počinju kao asistenti, gostovao je na glasovitim sveučilištima, došao do znanstvenih otkrića za koja se dobivaju najveća priznanja. Za prvo "mladenačko" otkriće, takozvanu SOS teoriju, prof. Radman je 1979. godine dobio nagradu Francuske lige za borbu protiv raka "Antoine Lacasagne", kao najmlađi član primljen je u Europsku akademiju za molekularnu biologiju, dodijeljena mu je i Velika nagrada Francuske akademije "Charles Leopold Mayer", dopisni je član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, suradnik najuglednijih svjetskih časopisa kao što je "Science", predavač na glasovitim sveučilištima, a onedavno je i nosilac prestižne titule profesora svih medicinskih fakulteta u Francuskoj. Iako je tek u "zreloj dobi" (rođen 1944. godine u Splitu), dr. Radmana se u znanstvenim krugovima spominje kao budućeg nobelovca.

Istraživac koji je srušio genski zid - kako se često u stručnim časopisima predstavlja dr. Radmana - znanstvenu karijeru je započeo na zagrebačkom Prirodnoslovnomatematičkom fakultetu gdje je diplomirao biologiju, potom je bio asistent akademiku Ivanu Supeku u Institutu za filozofiju i mir te suradnik u Institutu "Ruđer Bošković". Dobio je stipendiju za Sveučiliste u Bruxellesu gdje je u iznimno kratkom roku doktorirao te postao profesorom. Trogodišnji studijski boravak na Harvardu, gdje se susreo sa zavidnom organizacijom rada u znanstvenom rigoroznošću trajno je utjecao na njegov pristup znanstvenim istraživanjima. Iako su dr. Radmanu otvorena vrata najpoznatijih svjetskih sveučilišta i istraživačkih centara, od 1982. živi u Parizu gdje vodi posebni laboratorij mutageneze u Institutu "Jacques Monod" te je direktorom istraživanja u Francuskom nacionalnom središtu za znanstvena istraživanja.

Svjetsku slavu stekao je 1989. godine kada je s malobrojnomo ekipom u francuskom laboratoriju srušio genski zid. Naime, križajući dvije vrste bakterija koje se genski nisu miješale punih 150 milijuna godina, a odvojile su se u vrijeme kada su se začínjali sisavci, dr. Radman je otkrio molekularni model nastanka novih vrsta. Time je dobio odgovor na svoju znanstvenu hipotezu da su od jedne vrste evolucijom nastale dvije. Uz pomoć toga otkrića znanost je uveo u neslućene mogućnosti upotrebe, ali i zloupotrebe mehanizma križanja različitih vrsta. Odluku da ostane u Europi unatoč pozivima iz Amerike dr. Radman je jednom zgodom obrazložio i potrebom da bude bliže domovini.

Oni koji su imali prilike surađivati s dr. Radmanom slažu se da se radi o maštovitom, dinamičnom, neposrednom čovjeku koji ne njeguje stil nedodirljiva znanstvenika. U traženju nepoznatoga, u "igri" s genima, istraživanju neistraženoga dr. Radman nalazi pokretačku snagu. Strast toga znanstvenog zanesenjaka su more i sunce te je unatoč izvanrednim uvjetima rada u inozemstvu više puta spominjao mogućnost vraćanja u domovinu. "Kvaliteta mog života, svakodnevnog, obiteljskog daleko je niža zato što sam u inozemstvu. Ali, kvaliteta moga rada ovdje je daleko viša nego da sam ostao", riječi su dr. Radmana. Barbara Matejčić, *Vjesnik*, 19. 12. 1998., str. 3. (HIC Vijesti)

BORBA PROTIV BOLESTI RAKA

Da li smo blizu pobjede u ratu protiv zloćudnih tumora? Ili se nalazimo negdje na ničijoj zemlji između velikih nada u znanstvenim laboratorijima i razočaranja u zdravstvenim klinikama? Odgovor je vjerojatno isto tako kompleksan kao što je i sama bolest raka.

Preživljavanja nakon tih opasnih bolesti su svakim danom sve češća, te devet milijuna Amerikanaca i Kanađana je zaliječeno i ostalo na životu. Nažalost u te dvije zemlje oko 1600 ljudi dnevno ipak umire od raka.

Nesumnjivo, progres je učinjen zbog zdravijeg načina života, ranije postavljenih dijagnoza i boljih uvjeta liječenja i njege bolesnika. Ali gdje je pravi medicinski uspjeh i napredak?

Čak niti nakon 50 godina i nekoliko bilijuna dolara potrošenih na istraživanje bolesti raka, glavni načini liječenja karcinoma još su uvijek kirurgija, radijacija i kemoterapija. Ova dva posljednja postupka, koja bi trebala da spriječe daljnje širenje bolesti, često su tako toksični i neprecizni da ponekad ubijaju i zdravo tkivo ili imaju nuzgredne nepovoljne učinke.

Sve te godine i svi ti novci su nam ipak donijeli ogromno znanje o osnovnim svojstvima stanica karcinoma i o tome kako se te stanice razmnažaju i šire po organizmu. Taj uloženi trud će donijeti uskoro i osjetljive rezultate, tvrde vrhunski znanstvenici.

Sada se znade da rak nije samo jedna bolest nego mnogo njih. Sve te vrste raka su potaknute genetskim promjenama koje pretvaraju normalne stanice u odmetničke karcinozne stanice. Istraživači su još uvijek zaposleni s otkrivanjem zadnjih tajni gena i njihove uloge u igri proteina i enzima u tim pretvorbama.

Nitko još nije pronašao efikasni "lijek za rak". Za sada cilj je u prvom redu naći način kako spriječiti karcinom od razvijanja i, ako se ipak pojavi, kako ga pretvoriti u kronično zdravstveno stanje koje bolesnik može preživjeti.

Nedavno je FDA dozvolio da se lijek tamoxifen upotrebljava kao preventiva za rak dojke kod žena koje su pod rizikom da obole od ove vrste bolesti. Ali taj lijek nije idealan jer on može prouzrokovati zgrušavanje krvi i rak na maternici.

Jedan drugi lijek koji je nedavno odobren kao hormonski nadomjestak za estrogen, raloxifene, sprječava osteoporozu, a usput ne prouzrokuje rak dojke ili maternice.

Lijek finasteride se već dugo upotrebljava za liječenje dobrostivoga tumora prostate - kao i ćelavosti kod muškaraca. NCI institut u Americi ispituje taj lijek na 18000 ljudi da vidi da li on može spriječiti zloćudni tumor prostate. Iako se rezultati neće znati prije 2004., istraživači se nadaju da će prije toga saznati koji faktori - nasljeđe, zanimanje, način života itd. - mogu signalizirati povećani rizik dobivanja te vrste raka.

Dr. Darko Desaty

PREDBILJEŽITE SE NA HRVATSKU ISKRU....

što su upili u se slador sunca i krepkost podneblja. Oboje će, ugovnom, otići s otoka na tuđe trpeze....

Kad Božić najavi zimu, a svinje se objese o “kočule” da se bolje izrežu “bržole” i zaoble pršuti, zacvile bure što se sruče s Mosora i fijuknu preko Kanala.

“Srh svježine prožima tijelo, a vjetar svira kolebljive i talasaste melodije.... Što govori vjetar” O plaču zatvorenih srdaca, o resignaciji volje koja se priklanja udesu, o usamljenoj čami udovica, ljiljanskom smješku najmlađih, misli dalekoga svijeta, a zadnjem uzdahu onih koji su preminuli na širokim morima. Vjetar se saopćuje kao duša, a cvili kao violoncello.”(Tin Ujević, Supetar na Braču, 1929)

U tim burnim večerima tisuće zvijezda ukrase nebo nad otokom da pastirima i momarima pokažu vrijeme i put u noćnom bespuću kamenjara i mora.

Boi - Galerija Branko Dešković

Slika Ignjata Joba

Vrijeme Badnjaka i kalendara , bučnih svetkovina što su slavensko pogansko porijeklo zaodjele u kršćansko ruho. Duge večeri uokolo kamina. Oganj pucketa i dogara u koljena krepkom suhom česminovinom, a borova se luč razgori i osvijetli počadana podkrovlja Dozivam djetinjstvo krcato pričama o bjesovima i vukodalacima što se veru u dimnjaku, po komoštrama, o štrigama i momarima što pritišću muževe na posteljama, a mačićima nekrštenim, vilama planinskim, o grčkom blagu u gomilama, o irudicama i vješticama, o galeotima i lihvarima, o kugi i španjoli, o nevoljama i nedaćama, o tešku životu bračkih kolona, onih što su bili izrabljivani na ovom otoku i onih kojima su snagu i zdravlje rastočili strani gospodari u rudnicima Australije, na plantažama Južne Amerike, na stranim morima i pod tuđim krevetima. Uz ta zimska otvorena ognjišta učio sam iz Kačića prvu povijest svoga naroda, a od svojih djedova tešku povijest svoga otoka.

Brač, Petar Šimunović

OGLAS * OGLAS * OGLAS * OGLAS

Izdaje se jednosobni stan (apartment) sjevero-zapadni dio Toronta, odmah do HWY 401. Stanarina umjerena, mogućnost “sharing”-a, potencijalni povratnici poželjni. Za daljnji dogovor nazovite telefon (416) 746-6361

Naši Šokci

IZUMIRU LI KOŽUH I KOŽUŠAK?

VINKOVCI - Kožuh i kožušak tradicijski su odjevni predmeti Šokaca, starosjedilaca Vukovarsko - srijemske županije, koji su najzad našli svoje mjesto i u kalendaru za 1999. godinu Turističke zajednice grada Vinkovaca, stoji u Vinkovačkom listu.

Kožuh i kožušak odjevni su predmeti bez rukava, s velikim kružnim izrezom oko vrata i otvorom po sredini prednjeg dijela gdje se zakopčavaju kožnim dugmadima uz pomoć kožnih pletenica - petljica. Radi se o zimskim odjevnim predmetima izrađenima uglavnom od ovčjega krzna. Posebnu atrakciju predstavljaju ogledalca opšivena kožicama. Izrada kožuha zahtijevala je izuzetnu vještinu i spretnost, pa se danas, nažalost, tim sve rjeđim odjevnim predmetom istočnog dijela Hrvatske bave još samo rijetki majstori. Hoće li kožuh i kožušak tiho otići iz šokačke svakodnevice u kalendare i etnološke zbirke?

Hina, *Vjesnik*, 09. 12. 1998., str. 24. (HIC Vijesti)

Služite se našim pokroviteljima:

Krešimir Jewellers Inc.

- specijalna izradba nakita sa hrvatskim grbom i motivima
- vjenčano i zaručno prstenje
- muške i ženske narukvice u 10K, 14K 18K zlatu
- nudimo Vam brzi i stručni servis popravaka
- radimo procjenu nakita za osiguranja

3045 SOUTHCREEK RD. UNIT #2
MISS. ON L4X 2X6 (905) 629-8415

Vijesti iz Hrvatske

Pripremio: Slavko Butković

SRPSKE IZBJEGLICE IZ RH PIŠU PREDSJEDAVAJUĆEM OESS-a:

SPASITE NAS OD

HUMANITARNE KATASTROFE”

BEOGRAD, 3. srudenog 1998, (Hina), Udruga Srba iz Hrvatske sa sjedištem u Beogradu poslala je u ponedjeljak pismo predsjedavajućem Organizacije za europsku sigurnost i suradnju (OESS), poljskom ministru vanjskih poslova Bronislavu Geremeku, tražeći od njega i te organizacije da poduzmu “hitne mjere za njihov spas od humanitarne katastrofe”.

Ta udruga tvrdi kako međunarodna zajednica “prema Srbima nije pokazala potrebno razumijevanje, posebno ne za izbjeglice koji su našli utočište u SRJ“ Udruga također u pismu Geremeku tvrdi kako je međunarodna zajednica “vodila politiku dvostruku mjerila, favorizirajući ranije hrvatske, a sada albanske izbjeglice”. Udruga Srba iz Hrvatske poziva da se usporedo s pružanjem humanitarne pomoći na Kosovu, pomoć uputi i izbjeglim Srbima iz Hrvatske koji su nastanjeni u SRJ jer, kako navode, njihova “humanitarna katastrofa traje već godinama”. (Glas Slavonije, str.48)

OSUDA POTPORE SRPSKIM MEDIJIMA

VINSKOVCI, 5. 12.1998, Članovi Hrvatskog novinarskog društva, podružnica Vukovarsko-srijemske županije, oštro osuđuje postupak dijela članova HND-a koji su u Opatiji na Danima Hrvatskog novinarstva u ime HND-a uputili potporu neovisnim medijima u Srbiji, unatoč tome što je dan prije zauzet stav kako potporu neovisnim medijima mogu dati samo u osobno ime, a nikako u ime HND-a. Ta podružnica ograđuje se u cjelosti od odaslanog teksta potpore, jer je u nazočnosti tih nezavisnih novinara iz Srbije izvršena agresija na Republiku Hrvatsku, okupiran golem prostor uz velike ratne zločine u kojima su poubijani i brojni hrvatski novinari. U ime svih poginulih novinara osuđujemo bilo kakvu potporu iz bilo kojeg dijela Hrvatske i tražimo odgovornost za pokretače takve inicijative, priopćeno je iz HND-a Vukovarsko-srijemske županije. (Glas Slavonije 5.12.1998, s. 15)

SJEDNICA SAVJETA HRVATSKE NARODNE BANKE: ODBIJEN ZAHTJEV ZA SANACIJU GLUMINE BANKE!

Zagreb, Na jučerašnjoj sjednici Savjeta Hrv. narodne banke bilo je riječi o gospodarstvenom stanju u Hrvatskoj i o financijskim tijekovima, rekao je između ostaloga Marko Škreb, guverner Hrvatske narodne banke.

Govoreći o novom Zakonu o bankama guverner HNB-a napomenuo je kako je njegovo donošenje ključ stabilnosti hrvatskog gospodarstva.

-Za nas je svakako najznačajnije da novi zakon, koji je odobrila Vlada i koji se već nalazi u saborskoj proceduri, donosi mnogo veće ovlasti središnjoj banci u smislu preventivnog djelovanja, ali i kontrole financijskog posuđivanja, rekao je Škreb.

Za brojne građane koji još nisu riješili stambeno pitanje svakako će ohrabrujuće zvučati činjenica da je odobren rad još jedne stambene štedionice, dok je istodobno odbijen zahtjev za novo ulaganje u Glumina Banku, jer potencijalni investitor nije dostavio potrebnu dokumentaciju.

VLASTI RS OPTUŽENE ZA MONTIRANO SUĐENJE BOŠNJACIMA

Hina, 15. prosinca 1998, Sarajevo, Pravosudne slasti Republike Srpske morat će preispitati presudu što ju je četvorici Bošnjaka iz Srebrenice krajem prošlog tjedna izrekao lokalni sud u Bijeljini, jer sudski postupak kakav je vođen nije zadovoljio niti minimum potrebnih standarda, objavili su danas u Sarajevu predstavnici međunarodnih organizacija koje djeluju u BiH. Sud je u Bijeljini, nakon višetjedne rasprave, prije pet dana proglasio je četvoricu Bošnjaka iz Srebrenice krivim za ubojstvo više srpskih civila iako optužnica nije bila utemeljena niti na jednom materijalnom dokazu. Glasnogovornik misije OESS-a Alexander Nietzsche izjavio je danas u Sarajevu kako je međunarodna zajednica pozorno motrila cijeli sudski proces te je "duboko razočarana presudom koja nije zakonito utemeljena na predloženim dokazima." On je istaknuo kako to stajalište dijele i misija UN, Ured Visokog predstavnika (OHR) i Ured Visokog povjerenika za ljudska prava (OHCHR). Četvorica Bošnjaka dio su skupine od sedam osoba koje su uspjele pobjeći pred srpskim snagama što su u ljeto 1995. okupirale Srebrenicu i nakon toga su se gotovo godinu dana skrivali po šumama pokušavajući se probiti do teritorija pod nadzorom Armije BiH. U svibnju 1996. predali su se američkim vojnicima iz sastava tadašnjeg IFOR-a, a oni su ih izručili srpskoj policiji u Zvorniku. Vlasti

bosanskih Srba optužili su izbjeglice iz Srebrenice da su ubili četvoricu drvosječa srpske nacionalnosti. U prvostupanjskom sudskom procesu vođenom u Zvorniku, trojica su oslobođena optužbe, a ostali proglašeni krivima za ubojstvo. Vrhovni sud RS kasnije je ukinuo tu presudu, no postupak je naknadno obnovljen u Bijeljini, a prvobitne kazne su potvrđene no taj proces ocijenjen je političkim. Optužnica nije svoje navode uspjela dokazati ničim osim priznanjima osumnjičenih za koja je utvrđeno da su dana pod prinudom. Tijela navodnih žrtava nikada nisu pronađena kao ni oružje kojim je ubojstvo počinjeno. “Ova presuda jedna je u nizu izrečenih u političkim procesima vođenim uz kršenja pravosudnih normi od strane suda.”, rekao je Nietzsche podsjetivši kako je i sam ministar pravoduđa RS prije izricanja presude najavio kako će osumnjičeni biti proglašeni krivima čime je jizravno utjecao na sud. Presude četvorici Bošnjaka od kojih je dvojici izrečena kazna od po dvadeset godina zaišle su i na oštre osude u BiH. Bošnjački politički vrh najavio je kako će se ovaj slučaj naći i na konferenciji u Madridu.

Čuvajmo hrvatske planine:

ZAŠTITA PRIRODE

ODLAGALIŠTA

NUKLEARNOG OTPADA U

GORJU SJEVERNE HRVATSKE

Postoji namjera za uspostavljanje odlagališta radioaktivnog otpada u gorju sjeverne Hrvatske, i to na Mustafinoj kladi u Moslavačkoj gori i u šumi Sivac u Trgovinskoj gori (Županija sisačko-moslavačka). Lokacija u Trgovinskoj gori je smještena iz među Gline (12 km) i Topuskog (8 km), a obadva područja bogata su pitkom vodom. To nije u skaldu s našom programskom koncepcijom “Zaštita prirode i održivi razvoj planina u gorju Sjeverne Hrvatske”. Naša je gospodarska situacija očajna, a time bi se ugrožilo i ono malo što tamo imamo (Plivin pogon za proizvodnju zdrave hrane).KZP HPS je na ovo upozorila planinarska društva u regiji i zainteresirane suradnike.

Planinar, rujan 1998, s. 267

Hrvatska

ISKRA

(Bivši “CIRKULAR” za Toronto i okolicu)

VIJESTI IZ DOMOVINE

(15. - 29. prosinca. 1998)

15. 12. Zagreb, Saborski zastupnik Milan Đukić pozvao je danas Juru Radića da podnese ostavku na dužnost ministra i vicepremijera, optužujući ga da ne radi u svehrvatskom Interesu te da mrzi i diskriminira hrvatske Srbe. “Ministar koji može mrziti jedan narod, više nego što može voljeti svoj narod i domovinu, ne može obavljati tako dogovornu i složenu političku dužnost.” poručuje Đukić u otvorenom pismu Radiću, ministru razvitka i obnove te potpredsjedniku Vlade. “Najviše što možete učiniti u ovom trenu za razvoj i obnovu RH je da odete,” kaže Đukić, koji je i predsjednik Srpske Narodne Stranke. Đukić u obrazloženju zahtjeva za Radićevom ostavkom, tvrdi kako sadašnji ministar zlorabi interese svoje stranke i da ih nije u stanju podrediti onima RH i međunarodnog poretka....Radića optužuje za “izopačeno domoljublje”, “širenje laži”, te odgađanje rješenja povratka. Tvrdeći da nad dijelom građana provodi diskriminaciju, poručuje mu kako je to put u međunarodnu izolaciju. Zastupnik Đukić upozorava ministra kako, takvom politikom prema hrvatskim građanima srpske nacionalnosti, “obmanjuje i osporava” povratku građana u BiH.

16.12.ZAGREB, SAD izražavaju žaljenje zbog govora hrvatskog predsjednika Franje Tuđmana, prigodom otvaranja Ratne škole 14. prosinca u Zagrebu, u kome je izjavio da je nedavno preporučio uporabu sile protiv snaga NATO-a na bosanskoj granici te da je ta prijetnja prisilila SFOR da promijeni svoje planove, priopćio je zamjenik glasnogovornika State Departmenta James Foley. U priopćenju, koje je u srijedu objavilo američko veleposlanstvo u Zagrebu navodi se da takve izjave u vezi s “našim mirovnim snagama nisu prihvatljive ni u kojem obliku, kao i ni pod kakvim okolnostima”. Nadalje se kaže kako SAD “odbacuju činjenicu da predsjednik Tuđman koristi Međunarodni sud za ratne zločince u bivšoj Jugoslaviji kao taktiku zastrašivanja u stranačke političke ciljeve” i podsjećajući Vladu RH na njene obveze i odgovornosti u skladu s Daytonskim sporazumom i međunarodnim pravom, “pozivaju hrvatskog predsjednika da se suzdrži od daljnjih stranačkih napada na ICTY”. Foley u priopćenju također ističe kako SAD “sa zabrinutošću i žaljenjem promatraju viđenje predsjednika Tuđmana na ulogu međunarodne zajednice, humanitarnih organizacija i nezavisnih medija u RH, te izražavaju nadu i vjeru da “hrvatski narod ne dijeli takvo viđenje”..... ZAGREB, Hrvatsko je zdravstvo trenutno opterećeno dugom od tri milijarde kuna i taj problem treba hitno sanirati. Uz potrebu da država, odnosno proračun iznađu mogućnosti podmirjenja tog duga koji se gomilao u poljednje tri godine, treba raditi i na novom sustavu financiranja zdravstva i njegovoj reorganizaciji - to su najčešći naglasci rasprave Zastupničkog doma Hrv. Državnog Sabora i Izvješću o stanju zdravstva od 1995. do 1998. godine održane u srijedu.

17.12. MOSKVA, Hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman doputovao je u četvrtak u trodnevni državni posjet Rusiji tijekom kojeg će potpisati deklaraciju o prijateljstvu i suradnji i time dati novi poticaj odnosima dviju zemalja koji su u posljednjih godinu dana u izrazitom porastu... VUKOVAR, Sukladno Konzularnom sporazumu između RH i SRJ u Vukovaru je otvoren generalni konzulat SRJ. Otvarajući konzulat, glavni tajnik Ministarstva vanjskih poslova SRJ dr. Radovan Matović kazao je kako će konzulat u Vukovaru pružati konzularno-pravne usluge za oko 60,000 Srba i pokrivati područje pet slavonskih županija. Po njegovoj ocjeni, otvorenje konzulata SRJ u Vukovaru događaj je od iznimnog značenja za odnose SRJ sa Srbima u RH, kao i za cjelokupne odnose SRJ i RH. U ime Ministarstva vanjskih poslova RH na otvorenju je bio pomoćnik ministra Tonči Staničić. U izjavi novinarima nakon otvorenja konzulata Staničić je kazao kako je otvorenje jugoslavenskog konzulata u Vukovaru u “mučnoj koincidenciji s postupkom koji se vodi u Beogradu protiv, kako je rečeno, nepoznatih počinitelja zločina na Ovčari i činjenica da su vukovarski krvnici u tome samo svjedoci. On je također rekao kako je primijetio da je netko od jug. predstavnika tijekom govora kazao kako će se konzulat u Vukovaru baviti zastupanjem interesa Srba u Hrvatskoj i rekao da se o “hrvatskim građanima koji žive na području RH, a o interesima hrvatskih državljana brinut će se hrvatska tijela”...

21.12 ZAGREB, Hrvatska je u ponedjeljak u Zagrebu prihvatila nastavak promatračke misije Europske Unije (ECMM) i prvi put sama potpisala sugasnost o radu misije, priopćilo je hrv. ministarstvo vanjskih poslova. ZAGREB, Zbrajanjem naklada svih hrv. izdavača novina dolazi se do zanimljivog podatka koji u mnogome potvrđuju sumnju u monopolistički položaj koji trenutačno u hrv. novinarstvu ima Europapress holdings (EPH), tvrtka Ninoslava Pavića. Naime, EPH ima udjel od oko 30% u ukupnoj prodaji tiskovina na hrv. tržištu! No, situacija u tom smislu je još više pogoršana upuštanjem jednoga od

Strana 6

izdanja Ninoslava Pavića (Jutarnji list), putem “lutrijskih nagradnih igara”, u žestoku borbu sa svojom konkurencijom (Večernji list) čime su naklade obaju listova višestruko povećane, a što u slučaju EPH znači još snažniji položaj u podijeli “hrvatskoga medijskog kolača”. EPH osim Jutarnjeg lista ima u sklopu Holdinga i niz drugih izdanja: Globus, Gloriju, Arenu, Milu, Auto klub, Cosmopolitan, Playboy, O.K.... Pavićev udio u hrv. izdavaštvu pažljivijom raščlambom otkriva zaprepasujuće činjenice, koje ako se realiziraju planovi širenja EPH, mogu dovesti do potpunog ukidanja mnoštva hrv. tiskovina.

22.12. ZAGREB, Prije osam godina Hrvatska je dobila temeljni zakon društveno-pravnog poretka - Ustav Republike Hrvatske. Svega osam mjeseci od prvog kruga prvih slobodnih izbora Hrvatski je sabor, uz zvuke “Lijepe naše”, 22 prosinca 1990 na skupnoj svečanosti svečano proglasio Ustav Republike Hrvatske. DEN HAAG, Međ. sud za ratne zločine na području bivše Jugoslavije u Den Haagu optužio je Mladena Naletilića “Tutu” i Vinka Martinovića za etničko čišćenje na području Mostara.

23.12. SARAJEVO, Pripadnici SFOR-a u BiH jutros su udaljili pripadnike policije RH koji su se nalazili na teritoriju Martin Broda, priopćeno je iz zapovjedništva SFOR-a. SFOR je to akciju poduzeo na zahtjev visokog predstavnika za BiH C. Westendorpa, a cijela je operacija protekla bez ikakvih incidenata. ZAGREB, Pod predsjedavanjem predsjednika RH dr. Franje Tuđmana održana je izvanredna sjednica Vijeća za obranu i nacionalnu sigurnost, na kojoj je razmatrana jednostrana akcija SFOR-a na području Martin Broda....U svezi s tim problemom predsjednika Tuđmana nazvao je glavni tajnik NATO-a Solana, kao i zapovjednik NATO snaga za Europe general W. Clark. U tijeku razgovora postignuta je suglasnost s najvišim dužnosnicima NATO-a da se snage SFOR-a odmah povuku s područja Martin Broda, te da nadzor na tom području preuzmu civilne vlasti. ZAGREB, Dva naoružana transportera SFOR-a koja su se jutros oko 4 sati pojavila na bosanskohercegovačkoj strani granice na prijelazu Strmica, između BiH i Hrvatske na cesti Knin - Bosansko Grahovo, poslije podne su napustila taj granični prijelaz.

24.12.BEOGRAD, Minstar pravosuda u jug. vladi Z. Knežević je izjavio za Tanjug da je Međunarodni sud za ratne zločine počinjene na područjima bivše Jugoslavije “prepoznatljivo politička, a ne pravna institucija” i da je postao “čimbenik političkog pritiska na SRJ radi ostvarivanja globalnih političkih interesa onih centara političke moći koji imaju presudan utjecaj na djelovanje suda”.

25.12.ZAGREB, Nadbiskup zagrebački mons. Josip Bozanić predvodio je u četvrtak navečer svečanu polnočku u zag. katedrali u zajednici s velikim brojem svećenika. “Svi želimo noćas slaviti Božić, svi se želimo približiti Isusu”, poručio je zagrebački nadbiskup svjernicima u svetoj noći.... Stoga je lijepo da jedni drugima kažemo: Sretan Božić, prijateljski božić, Božić koji je prijatelj svima a osobito siromašnima. Danas će Božić biti prijateljski dan za mnoge osamljene, napuštene, starije osobe, strance.... Potražimo i mi nekoga kome ćemo učiniti prijateljski Božić, jer Betlehem, mjesto Isusova rođenja, znači grad kruha. Dijelimo i mi kruh sa potrebnima, pozvao je mons. Božanić.

27.12, ZAGREB , Među 25 najvećih dužnika u Hrvatskoj koji poslovnim partnerima duguju do dvjesto deset milijuna kuna, čak je pet poduzeća bez i jednog zaposlenog.

28.12. ZAGREB, Intervju s dr. Ivićem Pašalićem:.... Kako će reagirati državni vrh, budu li hrvatski generali optuženi u Haagu? Postavili ste principijelno pitanje odnosa RH prema Haaškom sudu. Mi smo 1996. godine donijeli Ustavni zakon o suradnji s Haaškim sudom vjerujući da će Haaški tribunal postupati u skladu s međunarodnim pravnim propisima i da će pritom biti pravedan, a ne politički usmjeravan. Trinaest je optužnica protiv Hrvata, a niti jedna protiv onih koji su počinili ratne zločine nad Hrvatima, bilo u Hrvatskoj li u BiH. Imamo dakle dovoljno elemenata da zaključimo kako ne postoji želja da se sankcioniraju zločini počinjeni u Hrvatskoj, zemlji koja je bila prva žrtva Jug. agresije....ZAGREB, Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman priredio je u ponedjeljak domjenak u prigodi Božića i novogodišnjih blagdana na kojem su bili nazočni brojni državni dužnosnici, kulturni, gospodarski, športsi i javni djelatnici te crkveni velikodostojanstvenici. Predsjednik Tuđman, obračunajući se nazočnima, 1998 godinu označio burnom i uspješnom, a kao najznačajnije događaje naveo je reintegraciju hrvatskog Podunavlja u okrilje domovine, posjet Svetog Oca Hrvatskoj i potpisivanje Sporazuma o posebnim odnosima s Federacijom BiH.

HRVATSKA ISKRA....

VAŠE ZADOVOLJSTVO

Brač, otok sunca kamena i mora

Na ovom otoku čovjek i kamen žive i ratuju od iskona.

Otok je moj kamen. U njegovim škrapama grče masline i uspavljaju čempresi. Na njegovim terasastim pristrancima sve manje listaju vinogradi, a u travnatu proljeću sve se rjeđe raspojasano utrkuju vižlasti jarići i obijesna ždrebad po njegovim prodoljima.

Moj je otok pun gomila. Njih su stoljećima gradile vrijedne ruke trijebeći s posnih krčevina kamenje da kršu preotmu vlake tla i utisnu u njih loze opora plavca i slatke vugave.

Na bračkim su vršinama već u osvitu povijesti bile naslagane gomile tvrđave i gomile grobovi. Posvuda su se u živcu kamenu dubla pojila, krčili putovi. Kasnije se podižu naselja, crkve i pristaništa. Iz bračke utrobe se vadio mramor za golemu Dioklecijanovu palaču i mnoge velebne građevine diljem svijeta. Bračani su se na ovom otoku oduvijek borili za zemlju, a uvijek ovisni o milosti neba: hoće li toj žednoj crvenici dati kišu, hoće li sunčanim krijesom sažgati plodine što prkosno dozrijevaju između kamenja.

Ovaj se otok izmeće površnom sudu i usputnim usporedbama. Nehajnu se promatraču rado preruši. Radije će mu pokloniti osmijeh nego pokazati suzu, gorku kao pelin i bistru poput rakije.

Brač je najgostoljubiviji ljeti kad nudi svoja naselja, svoje uvale, rastvara svoje srce. Na bračkim 175 kilometara dugim obalama je dvostruko više žitelja. Po njegovim proplancima cvatu i pale nozdrve buseni kadulje, smilja i vrieska, bokori lavande i ružmarina. Stotine boja u sazrelih šipaka, planike, žutike i sljeza, u nabubrenim bobuljama trna, kupine i rašljike. Zbog zaglušna poja cvrčaka, što neumorno cvrče na čvorovima česmine, smriječe i smrče, nazvan je otokom cvrčaka.

“I cvrči, cvrči cvrčak na čvoru stare smrče

svoj trohej zagušljivi, svoj zvučni teški jamb

Podne je. - Kao voda tišinom razlijeva se

sunčani ditiramb...” Vladimir Nazor

Stada ovaca, promatram, polegla su u duboku hladu krošanja. Žega je utišala zvonca na vratovima ovnova predvodnika; privoljela pastire da planduju u hladu i da djeljaju frule od kore oskoruš. Slušam kako se dugim dolinama otužno razliježe svirka satira s bračke Arkadije poput sjetne dalmatinske pjesme za mjesečine po perivojima i pod prozorima djevojaka.

Žega istitra uzduh, zagrije kamen, uspava bonacu, isušuje zdence u naseljima i lokve na pasištima. Otoku naučenu na žed Nazor je zahvaljivao:” *Otoče bez vode, hvala ti, što me nauči žeđati i čeznuti za nečim čitav svoj život.”*

Otok znoja što padne pa ishlapi na odsjevnoj bjelini ugrijana kamena u bračkim kamenolimima, pred paklenim vratima užarenih vapnenara, u zaboju težaka, čija preplanula leđa samo u zamahu motike razabireš od iskrčene crvenice.

Skladaju se zvukovi i mirisi sa stotinama jarkih boja kao na bračkim slikama Ignjata Joba.

Drugi se Brač praćaka u uvalama. Podatno se predaje suncu kao naga djevojka na ploči pod mirtom u podanku usnule uvale, dok u podnevnoj osami osluškuje ljubavno šaputanje bora i bonace.

Brač je za svoje “fjere” izabrao ljeto. Ljeti mu dođe više gostiju, pa su prilike za gostoljubivost veće. To je Brač “fraja”, raspojasane mladosti, obilnih objeda pod odrinama, bučnih sajмова lukavih “barataša” i zdvojnog, gotovo beznadnog. pjevanja po crkvama:”Bože. dai dažda zemlji

tvojoj”, dažda lozi i maslini, dažda zemlji raspukloj i tvrdoj poput dlana naviklog na veslo, motiku i mlat, dažda za plodine što su se smežurala poput obraza moje matere, na kojima su rad, skrb i tuga ispisali sav životopis.

Brač je pun bora; na kamenu i u ljudima. Ustuknem pred rastočenim skulpturama V. Michaelija. Brač u izabranoj bronci!

Brač je najsumorniji i najsjetniji u jesen. Tada vinogradi zarude rumenilom, a crne bobulje na grozdu, čekaju berbu. Jematva je krajem prošlog i početkom ovog stoljeća, kada je sav otok bio golem vinograd, bila naporna i svečana. Svugdje berači, mečari, konistrice, gonjači. Po pjesmi i dovikivanju razabireš hoće li bačve biti pune, mošt opolit, a malignaska skala visoka. Ribari iščekuju mrakove da svojim svjećaricama isplave na bruškitem određena lovišta. Bijeli se žali sjetno razgaljuju “kao nevinost djevojke” u tihoj osami opustjelih uvala.

S otrprlim lastavicama očekuju se prve kiše. Pločasti se krovovi premazuju vapnom da raskuže vodu, koju će vijenac žljebova pod strehom odvesti u cisterne. Oživi cvijeće po przorima i po shodovima. Gljive krvava tkiva niču pod otpalim zamršenim iglicama borova i smriječa. Pastiri ih kupe u izvrnutim kišobranima. Zemlja se žedna poji. Kamen dobiva mokru sivkastu boju poput grobova što s mrtvim danima očekuju tužne procesije dugih razgovora s preminulima. Čempresi se prepuštaju milovanjima juga, koja neku čudnu, neobjašljivu sjetu unose u ljude.

To je jesen Tina Ujevića, koji je izabirao te dane “memento mori” za posjete otoku svoje majke da piše o sjeti njegovoj “*Tamo, tamo da putujem / tamo, tamo da tugujem...*”

Vino se o Mratinju smiruje. Uzavrelo je i čeka trgovce. Drop se iz badnja puni u vreće i nosi u rakijašnicu. Naslaže se na nj smriječke, rukoveti metvice, koromača i kadulje. Čeka se uz uzavreli kotao da protekne krepka i zdrava bračka travarica.

Brač je najljepši u jesen. Tada je zabavljen sobom, ostavljen i sam. Osluškuje vrenje vina u bačvama i promatra vrenje crnih bobulja na maslinama. Jesen je darovateljica vina i ulja,

Strana 23

PAZINSKI KOLEGIJ - PRVI SREDNJOŠKOLSKI CARNET - ČVOR U HRVATSKOJ

PAZIN - Pazinski kolegij klasične gimnazije prva je srednjoškolska ustanova u Hrvatskoj koja je postala članicom CARNeta i dobila službeni CARNetov čvor. CARNet (što je inače kratica za "Croatian Academic and Research Network" odnosno "Hrvatska akademska i istraživačka mreža"), je sveučilišna, vladina ustanova zadužena za razvoj računalnih komunikacija i za mrežno povezivanje svih hrvatskih akademskih i znanstvenih ustanova, te državnih institucija. Inicijativa za uključivanje Pazinskog kolegija u CARNet trajala je oko godinu i pol dana. Za to vrijeme pripremani su programi i projekti, nabavljena je potrebna oprema i osigurana posebna iznajmljena linija. Otvaranjem "čvora", što zapravo znači priključka Kolegija na CARNet, a time i na cijeli Internet, Pazinski kolegij klasične gimnazije postao je "pridruženi član" hrvatske sveučilišne informatičke mreže, sa stalnim pristupom na CARNet i Internet za sve svoje učenike i djelatnike, i s uobičajenim informatičkim servisima koje obavljaju i drugi "čvorovi".

Korisnici Interneta se s mrežnim stranicama i uslugama "čvora" u Pazinskom kolegiju klasične gimnazije mogu susresti na web - adresi <http://www.pazinski-kolegij.hr>, gdje oznaka "pazinski-kolegij.hr" ne označuje samo "domenu" odnosno prostor na poslužitelju, nego predstavlja i "ime", mrežnog odnosno "čvornog" računala, koje je i fizički smješteno u samoj zgradi škole, a trajno je spojeno direktnom linijom na Internet. Lalčkim jezikom rečeno, dok se za mnoge druge koji imaju negdje postavljene svoje web - stranice može reći da su "na Internetu", Pazinski kolegij iznimno je po tome što je njegovo računalo "u Internetu", njegov je sastavni dio.

Inače se u Pazinskom kolegiju Internet u nastavi i u radu ustanove koristi već nekoliko godina. "Međutim, želje i potrebe da se mogućnosti Interneta što više, bolje i korisnije iskoriste, prerasle su uobičajene mogućnosti spajanja na Internet klasičnim modemom na biranoj telefonskoj liniji", kaže administrator "čvora", u Pazinskom kolegiju, Ivan Gustin. Želja da se u kolegiju otvori vlastiti Internet čvor bila je pojačana činjenicom da ova ustanova (bivše biskupijsko Sjemenište) čuva ogroman arhiv raznolikog materijala o crkvi u Istri, koji je ocijenjen kao vrlo koristan i zanimljiv za objavljivanje na Internetu, da ga se na taj način ponudi svim zainteresiranim iz Hrvatske i svijeta. Osim toga, u prostorijama Kolegija djeluje i nakladnička kuća "Josip Turčinović" koja izdaje brojna crkvena izdanja, kao što su "Istarska Danica", "Ladonja", i različite knjige, što je također nepresušan izvor vijesti, najava i sličnih informacija pogodnih za objavljivanje na Internetu.

Škola uz to posjeduje i koristi lokalnu računalnu mrežu za edukativne i interne potrebe, a sada će preko ovog Internet čvora pristup Internetu biti moguć s bilo kojeg računala u školi u bilo koje vrijeme. Učenici Kolegija tako stječu priliku da o Internetu uče svakodnevno ga u školi i koristeći, a ne samo na pokaznim vježbama iz Informatike, ili "surfajući" od kuće.

Uz korištenje Interneta za potrebe škole, u što spada i predstavljanje Pazinskog kolegija klasične gimnazije svim korisnicima Interneta kroz web - stranice o povijesti škole, stranice s obavijestima, popisom osoblja i učenika, prikazom rada školskih skupina, postignutim uspjesima učenika, prikazima svih značajnih događaja u školi od njenog otvaranja, sadržajem školskog lista "Osmi sat" i drugim sadržajima (koji će ovisiti o kreativnosti učenika i nastavnika

Strana 22

škole), Internet čvor u Pazinskom kolegiju klasične gimnazije ispunjavat će i druge mrežne funkcije. Javnosti se posredstvom ovog čvora namjerava staviti na raspolaganje obimna povijesna građa o crkvi u Istri, o crkvenoj baštini u Istri, te vijesti i informacije o aktualnim događajima vezanima za crkvu u Istri. Čvor omogućuje i pružanje usluga elektroničke pošte, pa će svi učenici i osoblje škole dobiti svoju osobnu email adresu. Za "vanjske korisnike" odnosno mrežne posjetitelje čvora uvest će se mogućnost predbilježbe na automatsko dobivanje vijesti i informacija o crkvi u Istri i o Pazinskom kolegiju (jednosmjerne mailing - liste), za sve teme za koje bude bilo interesa moći će se postaviti interaktivne mailing - liste, a pripremaju se i tehnički preduvjeti za korištenje Internet - telefonije i videotelefonije.

Osim što će imati jedinstvenu prigodu da koriste Internet u svom školovanju, samostalnom učenju i raznodni, učenici Pazinskog kolegija klasične gimnazije sami će i kreirati i u budućnosti održavati većinu sadržaja kojim se planiraju "napuniti" resursi prvog srednjoškolskog Internet - čvora u Hrvatskoj. "Komunicirajmo tehnologijom budućnosti, pokazimo i dokažimo da računala i Internet povezuju ljude, stvaraju nova poznanstva, brže šire i razmjenjuju vijesti i informacije", motto je kojim tvorci i začetnici ovog pazinskog čvorista tehnologije budućnosti, informatičari Ivan Gustin i Robert Gortan, te ravnatelj Kolegija mons. Antun Hek, svoje učenike uvode u način svakodnevnog života i rada koji je u zapadnom svijetu već odavno uvrježen, a u nas tek čini prve ozbiljnije korake.

D. Sisović, *Glas Istre*, 30. 11. 1998., str. 31. (HIC Vijesti)

HRVATSKE KNJIGE ZA NACIONALNE KNJIŽNICE U SVIJETU

Ove je godine nacionalnim i sveučilišnim knjižnicama u trideset zemalja svijeta darovano 3.128 knjiga o Hrvatskoj i Hrvatima, tvrde u Hrvatskoj matici iseljenika. Ta je akcija rezultat projekta "Hrvatske knjige za nacionalne knjižnice u svijetu", koji je prije dvije godine pokrenuo Hrvatski informativni centar na inicijativu prof. dr. Branka Franolića iz Londona.

Organizatori su akcije, vrijedne 500 tisuća kuna, Hrvatski informativni centar, Hrvatska matica iseljenika i Ministarstvo znanosti i tehnologije. Ravnatelj HMI-a Ante Beljo kaže da je ove godine knjižnicama poslan izbor najnovijih monografija i priručnika o Hrvatskoj, koji bi trebali čitateljima približiti različita područja djelatnosti hrvatskog naroda. Akcija darivanja knjiga nastaviti će se i dogodne.

Hina, *Vjesnik*, 14. 12. 1998., str. 4. (HIC Vijesti)

Probudi se, dragi. Doručak je na stolu!

SRETNAM VAM NOVA 1999.....

Zagreb u snijegu

Nek' zvone čaše.....

Nek' zvone čaše...
Ponoć nam upravo javlja:
vrijeme je sreće i slavlja
u radosti združen je svijet ...

Sve nade naše
ljubav ostvariti može,
noćas sve želje se množe
sa tristošezdeset i pet.

Poljupci, pjesme, ruke i riječi
obići će zemlju, stići će svud,
noćas će rijeke radosti prijeći
nasipe želja svih

Nek' zvone čaše
Prošla je godina stara,
sad se i mislima stvara
ljepši i sretniji svijet ...

S. Mihaljinec / Drago Britvić
Pjeva : Vice Vukov

.....Na Harmici, na Jelačićevu trgu u svim razdobljima je veselo, ali o proslavama Nove godine u gradskim kronikama ni traga. Izuzevši one brojne novogodišnje dobrotvorne lutrije i razne čestitare, koji bi se za Novu godinu razmislili po gradu, pogotovu njegovim glavnim trgov, obasipajući prolaznike svojim najiskrenijim čestitkama i željama, očekujući za to, dakako, nagradu. Krešimir Kovačić piše kako bi se na Jelačićevu trgu tih dana znale zateći cijele ergele čestitara. Čestitali su dimnjačari, listonoše, pazikuće, nosači, mljekari, ugljenari, pjeskari, smetlari

Ja sam dimnjačar
čovjek star
čestitam Novu
primam dar

Zvonimir Milčec "Galantni Zagreb"
STR. 196

Hrvatima u domovini i svijetu, prijateljima u Torontu i okolici, kao i cijeloj hrvatskoj zajednici u Kanadi - najbolje želje povodom Nove 1999 godine...

Uredništvo HRVATSKE ISKRE

Sretna Vam Nova 1999. godina!

Strana 7

VELEPOSŁANIKOVA BOŹIĆNA I NOVOGODIŠNJA PORUKA:

Dragi moji Hrvati,
Dame i gospodo,

Ponovo dolazi vrijeme BoŹića; vrijeme kada se svi osvrćemo na izazove s kojima smo se suoćavali i kada razmišljamo o svojim postignućima u prošloj godini; kada razmišljamo o svemu dobrome što smo učinili drugima i zahvaljujemo Bogu za bogatstvo darova života što smo ih uživali.

Za nas djelatnike u Veleposlanstvu u Ottawi ovo je također vrijeme za razmišljanje; vrijeme da preispitujemo sve što smo zacrtali i da vidimo koliko smo postigli u 1998. godini.

Hrvatska je u novu godinu krenula s velikim očekivanjima što je temeljeno na konaćnom povlaćenju osoblja UN-a iz Podunavlja i istoćne Slavonije, ali i na našoj predanosti mirnom rješenju preostalih otvorenih pitanja s našim susjedima, putu koji je Hrvatska svojom voljom izabrala slijediti.

Puno je toga učinjeno na normalizaciji života u ratom razrušenom područjima. Uspostavljena je puna kontrola Hrvatske Vlade u svim područjima, a napori na obnovi i razvitku utluu put povratku raseljenim osobama njihovim domovima i njihovomu prijašnjem načinu življenja, vraćajući im ljudsko dostojanstvo.

Ove je godine Hrvatska predsjedavala Srednjo-europskom inicijativom te je organizirala do sada najveću međunarodnu konferenciju u Zagrebu, na kojoj je sudjelovalo 16 ministara zemalja članica, zajednički se usredotoćujući na pristup Europskoj Uniji i postizanju stabilnosti u području.

Uz suradnju i doprinos u svim miroljubivim akcijama međunarodne zajednice, ojaćali smo i unaprijedili naše odnose s Kanadom. Proteklo razdoblje obilježilo je nekoliko hrvatsko-kanadskih susreta na visokoj razini, što svjedoći o proširenju djelokruga i razine bilateralnih odnosa između Hrvatske i Kanade.

Hrvatska kreće putem ekonomskog rasta i razvitka. Njeno je gospodarstvo jedno od najzdravijih i najizglednijih među zemljama u tranziciji. Stoga kanadska ulaganja i trgovinska razmjena s Kanadom za Hrvatsku imaju posebno znaćajnu ulogu.

U 1998 godini bili smo sretni i poćašćeni drugim posjetom pape Ivana Pavla II. Hrvatskoj, ali i svjesni važnosti njegova posjeta i beatifikacije hrvatskog kardinala Alojzija Stepinca.

Konaćno, napravili smo mnogo na ućvršćenju našega identiteta kao Srednjoeuropske i mediteranske zemlje, a sve u želji ostvarenja našega konaćnog cilja - punopravnog ćlanstva u Europskoj Uniji.

Što možemo očekivati i ćemu težimo u 1999. godini?

Oćekujemo i nastaviti ćemo raditi na unapređenju životnog standarda za sve građane Hrvatske kroz jaćanje gospodarstva i stabilan gospodarski rast podrćavan nlskom inflacijom, daljnjom privatizacijom i pojaćanim prilivom stranih ulaganja. Ćvrsto vjerujemo da su ovi ciljevi ostvarivi jer su utemeljeni na zdravim gospodarskim pokazateljima. Imajući to na umu, uvjereni smo i da će Hrvatska postati ćlanicom Svjetske trgovinske organizacije, što će omogućiti brŹi pristup i jaću nazoćnost u međunarodnoj trgovini.

Promišljanja u području politićke, kao i gospodarske demokracije, otvaraju novo razdoblje optimizma, nade i stvarnih mogućnosti za budućnost Hrvatske i njenih građana. Naši će vanjskopolitićki ciljevi u 1999. godini biti i opet usmjereni na jaće priblićavanje zapadnim politićkim i gospodarskim integracijama, kao što su Partnerstvo za mir i NATO, WTO te Europska Unija. Uvjereni smo da će ovi napori

uroditl našim punim ćlanstvom u tim vodećim Institucijama u slijedećih nekolliko godina. U međuvremenu, nastaviti ćemo suraćivati i igrati aktivnu ulogu sa sadašnjim i budućim zemljama ćlanicama, na taj način jasno izraćavajući svoje opredjeljenje za demokraciju i pripremajući put za formalno prikljućenje zajednici zapadnih naroda.

RASTOKE

Dok se osvrćemo na zbivanja u 1998. godini ne smijemo i ne možemo zaboraviti doprinos hrvatske zajednice Kanadi. Ni jedan od naših uspjeha ne bi bio moguć bez jake uloge Hrvatske dijaspore. Hrvati u domovini i inozemstvu uvijek su zajedno radili na ostvarenju zajednićkog im cilja - međunarodnog priznanja njihovih domovine kao nezavisne i suverene države. Vi ste pomogli hrvatskoj politićkoj i kulturnoj afirmaciji jer ste doprinosili Hrvatskoj na razne načine i jer sluŹite kao most između vaših dviju domovina.

Jedan je od velikih doprinosa Hrvatske zajednice u Kanadi zgrada hrvatskog Veleposlanstva u Ottawi. Zgrada nije još u uporabi, no mi ovdje u Veleposlanstvu vjerujemo da ćemo je, uz vašu svestranu potporu, svećano otvoriti u 1999. godini.

Isto tako, na Veleposlanstvu raćunamo na vašu stalnu potporu u svim područjima kanadskog života - na politićkom, poslovnom i drugima. Vaša je uloga kao kanadskih državljana iznimno znaćajna u pridobijanju jaće potpore kanadskog, politićkog establišmenta, kao i u njegovanju i daljnjem razvitku gospodarskih veza, ukljućujući trgovinu i ulaganja u Hrvatsku. Molimo Vas, neka vam posjet Hrvatskoj bude prioritet u nadolazećoj godini. Neki od Vas možda odluće ostati zauvijek.

Naposlijetku, drage Hrvatice i Hrvati, dame i gospodo, dok ovdje u Kanadi uživamo u obićajima naše domovine među svojim obiteljima i prijateljima, nemojmo zaboraviti sve one koji su patili ili dali svoje živote za uspostavu Hrvatske države i za mir u našoj domovini - prisjetimo ih se u našim molitvama.

Ćestit BoŹić i sretna Nova godina, drage Hrvatice i Hrvati

Andrija Jakovćević
Veleposlanik Republike Hrvatske

BUNA SELJAKA U VELIKOM TROJSTVU 1920. GODINE

Mato Maćerić

Nastavak iz broja 23:

U Predavcu je seljaštvo, pred terorom Źandara popustilo nakon što im je obećano da će skinuti odluku o maksimiranju cijena stoke i ostalih ŹiveŹnih namirnica, ali nije otvorilo zapreke na cestama traŹeći da se na nivou kotarske oblasti donese odluka o toj mjeri.

Seljaćke straŹe su šestoga travnja zaprijećile protok prometa na cestama u Brezovcu, Severinu, Raći, Rovišću i na cesti za Podravinu kod sela Ćurlovac, gdje su straŹe držali seljaci iz općine Veliko Trojstvo.

Nakon uhićenja seljaka-kolovođa po nekim općinama kotarske oblasti Bjelovara, otpor je popustio u Predavcu i Gudovcu nakon obećanja podŹupana Kramarića da će razmotriti seljaćke zahtjeve i nakon toga donijeti akte po kojima će se, pored ostaloga ukinuti i odluka o maksimiranju cijena seljaćkim proizvodima.

Seljake općine Veliko Trojstvo obavijestile su seoske patrole o masovnom odazivu na skup 7. travnja u tri sata poslije podne u Velikom Trojstvu. Kada su vlasti uvidjele da neće moći bez sile skršiti seljaćku pobunu, zbog ozbiljnosti situacije kr. kotarska oblast u Bjelovaru prema odredbi Źupanijske oblasti, odlukom od 6.4.1920. god. broj 4423, obznanila da će najstoŹije postupiti te da će biti uhićeni i predani zbog javnog nasilja svi sudionici pobune koji će nastaviti sa nasiljem. U odluci se navodi kako će se, ako bude potrebno, uz Źandare upotrijebiti i Izdašna vojnićka pomoć, a sve na trošak pobunjenih sela. Konaćno je oglasom i pućanstvo obaviješteno da još uvijek postoji prijeki sud.

Pošto je naćelnik-biljeŹnik općinskog poglavarstva Veliko Trojstvo, Jovan Ciganović pretpostavio da seljaci njegove općine neće bez sile prekinuti pobunu, a saznao je da će se masovni skup odrŹati u tri sata, zahtježio je oruŹnićku i vojnu pratnju za gušenje pobune.

Jutarnjim vlakom u Veliko Trojstvo pristiglo je pedesetak Źandara pod zapovjedništvom kapetana Panića te ćeta vojnika, kojima je zapovijedaao neki porućnik, po narodnosti Srbini. Vojska je zauzela poloŹaje sjeverno od Źeljeznog mosta, a kapetan Panić sa Źandarima poloŹaje na Źeljeznićkoj stanici u Mišulinovcu, gdje se oćekivala najveća skupina seljaka. Źeljeznićka stanica Mišulinovac imala je tri kolosjeka, jer pored putnićkog prometa tu je bila i utovarna rampa za pristigli robu.

Toga dana oko 14 sati poćeli su se oko stanice sakupljati seljaci iz okolnih sela, Maglenće, Paulovca, Vrbice i toga djela Velikog Trojstva. Prema crteŹu situacije (arhiv u Bjelovaru) koji je naćinio Źandarski kapetam Panić, na stanici u Mišulinovcu sakupilo se je oko 1000 ljudi, koji su se rasporedili u skupinama od stotinu do pet stotina Ćineći svojevrstan obruć oko Źandara. Oćito je Panić zakljućio da u takvom poloŹaju nije mudro pucati pa je, pošto su mu javili da se kilometar od mosta nalazi grupa od pet stotina ljudi, a tamo je i ugovoren glavni skup, Panić poŹurio sa Źandarima prugom prema mostu i tu rasporedio vojsku i Źandare iza pruge i sućelio ih seljacima na pedesetak metara ispred stroja... Tu je masa protestirala da neće srbijanskoga kralja i da svoje blago ne daju Srbima. Na tom dijelu sakupili su se Źitelji V. Trojstva, Malog Trojstva, Dominkovice, Kegljevca i Višnjevca, dok su seljaci sela Ćurlovac barikadama zaprijećili cestu Bjelovar-Ćurdevac na dijelu kod Kupinovca. U toj grupi bili su i mještani V. Trojstva i Hrvati iz Grginca.

Panić je razjareno prišao seljacima koji su ga doćekali psovkaama, traŹeći da se udalje Źandari i vojska, a politićari neka udovolje narodu. kada je starješina sela V. Trojstva upitao kapetana tko je donio ukaz o uvođenju prijekog suda za Źitelje općine V. Trojstva, Panić je prijeteci uzviknuo prema masi da je prijeki sud donijelo Nj. Velićanstvo kralj Petar I. ban i narodno predstavništvo u Beogradu... za sva pobunjena mjesta. Ljudi su poćeli vikati da oni ne priznaju srpskog kralja, ne trebaju ga jer imaju svojega Radića....

Znakovito je, što nijedan politićar ni kotarski Źupanijski nije prije krvoprolia došao među seljake, već je to prepućteno Źandarima i vojsci, a za to su pozvali "strućnjaka Srbina" koji je bio na naućnom odjelu u Zagrebu predavać na Źandarskom ućilištu. Prema rijećima seoskog starješine Ribarića, seljaci nisu bili naoruŹani osim što je netko od njih imao u ruci štap. Kapetan je izvukao sablju, podigao je u zrak i zavitiiao između seljaka i Źandara vićući "Plac, plac". Kada je nastala praznina između naroda i vojske, naredio je da se u narod nišani. A kada je spustio sablju, vojska i Źandari su zapucali. Pogodeni u usta prvi je pao Jandrašinćec Jakob iz sela Dominkovice i na mjestu ostao mrtav. Seljaci su se poćeli povlaćiti prema naselju i okolnim šikarama, a Źandari i vojska pucali su za njima kao da se zećevi, a ne ljudi. Uz put je ostalo leŹati devet seljaka

Osim Jandrašinćeca, ostala osmorica davala su znakove života da su ih Źitelji Velikog Trojstva uklonili sa livade i razmjestili po kućama gdje im je prućena prva pomoć. Ćuro Petek, star 44 godine pogoćen je pućanim metkom u trbuh. Seljaci su ga prenesli u kuću, ali je tamo ubrzo preminuo. Kapetan Panić u svojem izvještaju navodi da su seljaci prvi napali i da je tom prilikom netko iz mase zapucao na Źandare te je jedan Źandar ranjen u nogu.

Iz zapisnika sa saslućanja uhićenih seljaka vidljivo je da oni osim psovki na kralja nisu imali ni oruŹja niti su namjeravali upotrijebiti silu.

Zbog krvoprolia tri Źene su ostale udovice - Manda Petek s jednim djetetom, te Mara Jandrašinćec i Jana Pirin s troje djece. Nisu imale perspektivu ni potporu, a trebalo je djecu prehraniti i odgojiti.

U pucnjavai su teško ranjeni Miško Glavinić, Tomo Maretić i Tomo Olijan iz V. Trojstva, Horvat Nacek iz Maglenće te Mato Horvatić iz Višnjevca. Bilo je još desetak lakše ranjenih seljaka koji su se razbjeŹali po okolnim šikarama jer su Źandari i vojska za njima pucali sve dok su ih imali na nišanu. Nitko nije naredio da se prestane pucati u seljake dok je i jedan bio na vidiku, osim poginulog Jandrašinćeca i nemoćnih ranjenika koji su se u mukama prevrtali na livadi gdje su pogoćeni.

Prema iskazu oćevidaca (Grgićin Ivana, Zorića i drugih) mnogi vojnici hrvatske nacionalnosti pucali su u zrak. Da nisu tako postupili bilo bi još više Źrtava. Znakovito je da je na seljake pucano dum-dum naboijima.

Źandari su najprije uhitili i u Bjelovar priveli na saslućanje sve seoske starješine. U selu Maglenći uhićen je Josip KranŹelić kao kolovođa, Franjo i Ćuro Lonćarević, Martin Vukelić, Pavao Vetii, Mirko Filipan, Stevo Pokec, Ivan Kovaćević, Ćuro Vinković, BlaŹ Mećimurec, Vjekoslav Lekćević, Adam Tulezi i Popec Stjepan. Svi su seljaci, vezani i surovo tućeni Źandarskim kundacima sprovedeni na Sudbeni stol u Bjelovaru.

Seljak Antun JalŹabetić koji je prisustvovao tom sastanku piše u listu "Nezavisna Hrvatska": Vojska i oruŹnici su hvatali seljake po kućama i vinogradima i doveli ih u Mišulinovac gdje su ih zatvorili u skladište (spremište). Tu su ih dva dana svakojako mućili i mrcvarili, a onda su ih ćetiri po ćetiri povezali lancima i oćjerali na Sudbeni stol u Bjelovar. Usput su ih tukli i prijetili da će zbog vrijećdanja Njegovoga Velićanstva biti strijeljani.

Bjelovar 1909. godine

U zatvoru su ostali više od tri tjedna. U to vrijeme je Ivša Lebović bio narodni zastupnik pa je svojim autoritetom nastojao te ljude osloboditi. Tvrdio je da oni nisu mislili ništa loše te da su možda bili i zavedeni. O tome je obaviještena velikosrpska vlada u Beogradu pa je većina seljaka ipak osloboćena.

U Velikom Trojstvu, prema faksimilu kaznene prijave, uhićeno je 109 seljaka najviše iz sela Dominkovica, Malo Trojstvo, Višnjevac i Veliko Trojstvo. Uslijedila su brutalna saslućavanja hrvatskih seljaka, a u zapisnicima se citiraju " 94 i 95 kr. gl. IX za kraljevinu Srbiju ... proširenog riješenjem Min. Saveta od 25. II. 1919 broj 2092 na celo područje kraljevstva SHS."

Zakon o prijekom sudu "prenesen" je iz zakona bivše kraljevine Srbije kao i svi paragrafi poput br. 68 kz. koji naznaćuje krivićno djelo "zloćinstvo ustanka".

Srbi su polako i svim sredstvima stezali obruć oko nove "kolonije", gušili hrvatske slobodarske teŹnje, eto, i metodom prijekog suda, ali, iako su mislili da će takav način gušenja pobuna u Hrvatskoj biti djelotvoran i primjerno djelovati na ostale krajeve u sada već velikoj Srbiji, pobuna je tim ćinom samo potakla bune u gotovo svim djelovima sjeverne Hrvatske.

NA RUB DOMJANIĆEVE LIRIKE

Tko čita Domjanićeve pjesme, taj čita samog Domjanića. One su izraz njegovog posebnog svijeta, u koji nije on samo ušao svojim sanjarskim nadahnućem, već je baš u njemu našao najbolji pjesnički izražaj. Još, dok je mladi Domjanić provodio praznike na Krčima, kod djeda po majci i na Zelini, kod djeda po ocu, u njemu se rodila značajna i slikarska crta, pa prisna saživljenost sa vizijama jednog svijeta, koji je nestao, ali koji je njemu kao lirskom tumaču života omogućio izvrstan izražaj, kako piše na kraju pjesme “Krče”:

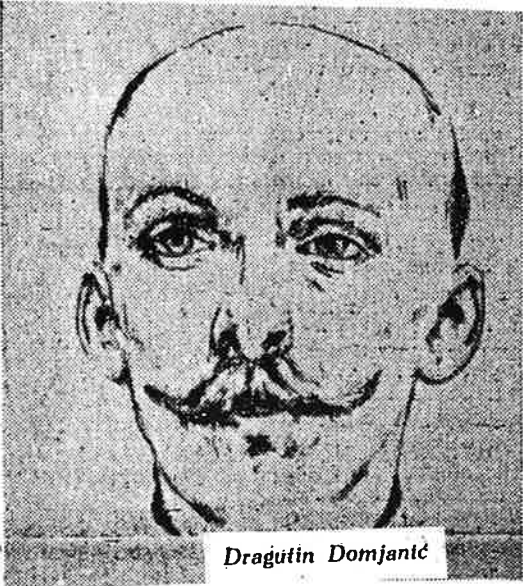
- Pusto je, mrtvo, gdje dom je moj bio,
al' tamo i sad još sva mi je duša.

Domjanić je nastojao ući u dušu nekadašnjeg svijeta. On je tu dušu lirski izrazio u nekoliko zbirki pjesama napisanih na kajkavskom. Mnogi elementi njegovih lirskih ugođaja iz štokavske zbirke “Pjesme” (dva izdanja) sačuvali su se u njegovoj kajkavskoj lirici na kojoj je radio od 1915. do svoje smrti - 1933). Ipak u toj lirici na kajkavskom mi susrećemo najbolji njegov lirski izraz koji nije samo uronjen u svijet prošlosti, nego je kadkada mnogo više izraz, a to je i velika vrijednost njegove lirske sposobnosti, stvarnosti koju je duboko osjećao.

U toj lirici često je vlastelinski romantički zanos prešao u slikanje krajobarza u komu žive ljudi sa svim svojim dnevnim patnjama i sanjama. Princeze su u lirskom izrazu zamijenjene vizijom žene, koja radi i živi u toj našoj lijepoj zemlji u Prigorju, a galantni erotski izraz Domjanić je obojio krvlju života, koji se nastavlja u novom i svježem obliku. U tomu osobno i osjećam dubinu njegove lirike. U tomu je i jakost njegove prigušene boli i pritajenog poklika, koji su u početku bili nejasni u misaonoj pointi mnogih pjesama, da bi kasnije, kao u sažetoj narodnoj melici, prešli u jasnoću i lakoću svih onih boja koje je Domjanić otkrio u kajkavskom narječju.

Značajka Domjanićevog uronjavanja u prirodu i raznobojni folklor našeg Prigorja dobro je opazio dr. Drago Čepulić, kad je u svojoj knjizi “Crno cvijeće na Cvjetnicu” u poglavlju “Kroz deset godina jednog dnevnika” (studen 1924. do lipnja 1933.) napisao ovo: “Da, čovjek se zamisli, ja na pr. uvijek rado šutim i u prirodi me progoni gledanje u moju nutrinu, koja mi je uza svaki pejisaž onaj stalni nutarnji pejisaž, koga tako lako nestaje. Rado motrim prirodu, Domjanić je promatra. Veseli nas ljeto, zima, proljeće, jesen, beremo cvijeće (beremo visibabe, jaglace, vijalice), motrimo krajobraz, žutu i zlatnu jesen, Zagrebačku goru u njenim bujnim varijantama daljine i oblika, promatramo kućice i cvijeće na prozorima štajerskih domova, Savu i Zagreb, periferiju s bugarskim vrtovima itd. Ali u meni je uvijek unutarnji pejisaž. Potiskivam ga, i naučim sve bolje vidjeti onaj vanjski. Govorimo (često možda i jedan mimo drugoga, jer duše su raznih putova), šutimo....” Onda dalje: dr. Čepulić mi je jednom lijepo kazao: “Domjanić je, pišući u kajkavskom, smatrao da je taj jezik svijet izabrani Prigorja i da se u njemu mogao najbolje izraziti. On je, i to se zaboravlja, nastavio pjevati u već dotjeranom jeziku hrvatskog plemstva tih krajeva Čepulić je i prije i kasnije iznio dvije važne značajke. Prva je krajobraz nutarnji i vanjski, koje susrećemo u divnim bojama u Domjanićevoj lirici, a druga je da je on pisao jezikom koji je bio već stoljećima oblikovan tako da se u njemu i jedan moderni pjesnik može lirski, u modernoj osjećajnosti, reljefno i u potpunosti otkriti i izraziti.

Strana 20

Dragutin Domjanić

Prisnost pjesnika i krajobraz našla je svoj sklad kroz razne nutranje pretvorbe koje je Domjanić nosio u svojoj duši kroz godine i godine. Veliko blago kajkavskog lirskog izraza on je obogatio svježinom svoga nadahnuća. Od narodnih običaja do godišnjih promjena krajobraz i do ljubavnih izraza, kao i osobnih dodira sa životom, sve je to lirska duša našeg Domjanića znala izraziti i približiti našoj duši u tako bogatom riječniku kajkavskog narječja, koje je u sebi sačuvalo patinu stoljeća i ljepota, a ove je on pokupio i spleo onda vijenac “cvijeta izabranog”.

Dr. Tom Smerdel

U RUDNIKU

Tamo daleko za nevjernim morem

Mrke su staze u mrtve dubine,

Ugljen tu niče i - milijarde,

Tisuću ljudi bez spomena gine.

Možda je drvo sred rovova trulo,

Ili su otrovni plinovi krivi,

Opet su zasuti robovi bijeli,

Negdje duboko i mrtvi i živi.

Ništa. Na burzi su pali papiri,

Zapušten rudnik i lomna je građa,

Propali ljudi al sami tuđinci:

Tovar sa iseljeničkih lađa.

Ipak su išli spasavati - rudnik,

Lešine tražit, da ne truju zraka,

Našli su mrtvih i najdonjem rovu,

Jednog bez putnice, bez svakoga znaka.

Nitko mu ne zna ni ime ni zemlju,

Tko onaj nakažen obraz da pozna,

Usne su stisnute nemaju riječi,

Smrt ih onijemila, gladna i grozna.

Ruke su zgrčene, jedna o mašklin,

Druga grčevito srca se hvata,

Vrećicu drži, i u njoj je možda

Prištednje teške i krvava zlata.

Našli su samo sirotinjske zemlje,

Bila je njeg've domovine gruda.

Došo je konzul Yankee i reko:

“Bit će to Hrvat, takvi su svuda!”

Drahutin Domjanić

Predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman:

U MARTIN BROD BIO SAM SPREMAN POSLATI I VOJSKU

ZAGREB, 15. prosinca 1998. Predsjednik Republike Hrvatske i vrhovnik Oružanih snaga RH dr. Franjo Tuđman otvorio je jučer na Hrvatskom vojnom učilištu u Zagrebu Ratnu školu “Ban Josip Jelačić”, najvišu vojnoobrazovnu instituciju u zemlji. Uz predsjednika Tuđmana, svečanom otvorenju Ratne škole bili su nazočni predsjednik Vlade Z. Mateša, ministar obrane Pavao Miljevac, admiral Davor Domazet, te brojni drugi visoki vojni i civilni dužnosnici, a zapovjednik Ratne škole general Franjo Feldi izvijestio je predsjednika o planu i programu rada Ratne škole. Konceptija Ratne škole zamišljena je kao poslijediplomaski studij koji bi osposobljavao visoke časnike u strateškom razmišljanju kao jednoj od glavnih osobina modernih časnika koji obnašaju najviše zapovjedne dužnosti. Program ratne škole planiran je u šest posebnih cjelina - geostrategiji, geopolitici, operativnom umijeću ratovanja kroz povijest, pristupu strategiji, Domovinskom ratu i informatici, kazao je general Feldi. U prvoj generaciji visokih časnika polaznika škole 13 je generala Hrvatske vojske i jedan HVO-a. Svima njima obratio se predsjednik Republike Hrvatske dr. Franjo Tuđman:

Bez pogreške u strateškim odlukama: Od prvoga dana borbe za samostalnu suverenu hrvatsku državu do dana današnjeg u stratejskom smislu nismo učinili ni jednu griješku, rekao je predsjednik Tuđman, i podsjetio na ključne odluke: pružanje otpora jugokomunističkoj armiji i srpskoj agresiji, borba za samostalnu hrvatsku državu, pristanak na mirovne snage kako bi se dobio predah za jačanje hrvatske vojske, kretanje u akcije oslobađanja pojedinih dijelova Hrvatske, Bljesku, Oluji.... Niti jedna zemlja na svijetu nije toliko umrežena obavještajnim službama kao Hrvatska, rekao je Predsjednik. Svi ti predstavnici Europe i Amerike, kojekakvih humanitarnih, novinskih i nevladinih organizacija, sve je to u službi motrenja situacije u Hrvatskoj, sve je to u službi pripremanja i stvaranja nekakve druge Hrvatske. Od prošle pa do ove godine, do izbora u BiH, imali su izričiti plan destabilizacije HDZ-a, stranke odgovorne za stvaranje Hrvatske. Svojom smo politikom prisilili sve takve da odustanu od odluke da destabiliziraju Hrvatsku. Naprotiv, i službeno su nam priopćili ovih dana da SAD i Europa računaju s ovakvom stabilnom Hrvatskom. Rezultat je to naše odlučne izjave u svezi s izborima u Bosni, kada smo im kazali da će Hrvati bojkotirati izbore budu li nastavili s izbornim inženjeringom. Budući da znaju da ne mogu bez Hrvatske ništa u Bosni, morali su popustiti. Nakon toga bilo je pritisaka i prijateljskog uvjeravanja, da potpišemo sporazum o Pločama. Rekao sam ne, tek kad se potpiše sporazum o posebnim odnosima, onda ćemo potpisati ovaj o Pločama. I opet se pokazalo da smo imali pravo. Prije nekoliko dana pošli su oklopnim kolima na Martin Brod. Kazao sam ako pođu, pružit će otpor ne samo policija, nego i vojska. Kad su bili suočeni s time, pristali su na to da granična pitanja rješavaju povjerenstva.

Jedinstvo vojske i naroda: Iako im više nije cilj destabilizacija Hrvatske, to ne znači da su ti međunarodni čimbenici, bez obzira što su bili prisiljeni da priznaju snagu Hrvatske, odustali od svoje politike, samo sada to žele postići suptilnim i dugotrajnim metodama. U stvaranju Hrvatske bitno je bilo stvaranje hrvatske vojske i to je ono na čemu hrvatska država može zasnivati svoju politiku. Stoga je svima vama, vodstvu i čitavoj hrvatskoj vojsci zadaća čuvanje jedinstva hrvatskih oružanih snaga. Ne dopustite u oružanim snagama

nikakva druga nego samo državotvorna mišljenja. Ne dopustiti nikakve zloupotrebe zakona. O hrvatskoj vojsci je do sada, a i u buduće će ovisiti uspostava i jačina hrvatske države, bez obzira kako će se prilike razvijati.

Razumije se da nam je težnja integracija u euroatlantske sigurnosne sustave, ali to ne treba isticati kao prvi i jedini cilj. Prvi i jedini cilj je stvaranje takvih oružanih snaga koje su u interesu hrvatske države. Osim toga, bez obzira na jedinstvo NATO-a i u njemu samom ima različitih pogleda. Primjer je i posljednje stvaranje alijanse između Francuske i Velike Britanije. Europa želi imati samostalniju ulogu nego što je to. NATO gdje SAD na svoj način imaju u svojim rukama potpuni diktat. A tu je i Rusija. Rusija koja je trenutno u krizi, ali ostaje euroazijska velesila. I o tome moramo voditi računa, da ne budemo jednostrano orijentirani. I u Moskvi ćemo stoga uskoro potpisati vojni ugovor.

Točno je da naša strategija treba biti, kao što je rekao admiral Domazet, pobjeda u prvoj bitci, ali ako ne možemo, trebamo biti spremni za dugotrajni rat. Ni po koju cijenu ne dopustiti bilo kakvu kapitulaciju u bilo kakvim uvjetima. I sada u Haagu imaju na popisu pet-šest generala i iz Hrvatske, ne samo iz BiH. I s tog stanovišta nam treba jedinstvo vojske, nikakvo odstupanje od državne politike, i jedinstvo vojske i naroda. Jer samo ako to čuvamo, moći ćemo im reći ne. Mi smo oslobađali svoju zemlju od agresora i ne ćemo dopustiti da naše ljude sudite. Osim pet-šest generala koje imaju na popisu, ima ljudi koji su izvan vojske, tako da ta politika na destabilizaciji Hrvatske ostaje prisutna.

Postigli smo najviše što smo mogli: Vi ste čitali izjave nekih bivših generala, nekih vojskovođa koji su bili privremeno i uz mene s kojima sam vodio rat tako da za delikatne stvari nisu ni znali. Tvrdi da vi tobože nemate uvjeta za Ratnu školu. Ljudi koji su znali pobijediti u neravnopravnom ratu nasuprot svim prosudbama imaju sposobnost i znat će izučiti vojno umijeće da bi bili na visini zadaće, koje se postavlja pred njih u izgradnji oružanih snaga i sutra u prilikama koje mogu biti i nadam se da će biti mirne u korist hrvatske države, jer su se međunarodni čimbenici uvjerali da je jedino stabilna Hrvatska stabilan čimbenik za rješavanje krize u BiH, a i za cijelu regiju.

Što se tiče BiH, treba biti za dosljednu provedbu Daytonskog sporazuma, znači za ono na što smo pristali u Washingtonu. Pristali smo na Federaciju, samo pod uvjetom da ta Federacija bude vezana konfederalnim odnosima, odnosno posebnim odnosima za Hrvatsku. I tu trebamo biti razboriti jer to ne će biti lako ostvariti. To je izazov koji će trajati ne godinu - dvije, već desetljećima. Znae da je bilo hrvatskih radikala koji su govorili o Hrvatskoj na Drini. Ja sam rekao i ponavljam: da mi je netko dao Hrvatsku na Drini s dva milijuna Srba i s dva milijuna Muslimana, ja takvu Hrvatsku ne bih htio, jer bi hrvatski narod u njoj bio u podređenijem i neizvjesnijem položaju, nego što je bio u bivšoj Jugoslaviji. Politikom kakvu smo vodili postigli smo najviše što smo danim međunarodnim okolnostima mogli. Osigurali smo južne granice i polovinu Bosne, dakle Federaciju vezali za Hrvatsku. U tom pogledu nemojte dopustiti nikakvih ekscesa. To nije lako, ali takvo rješenje za BiH je od povijesnog značaja za hrvatski narod i državu.

Riješili smo srpsko pitanje: Što se tiče odnosa s Jugoslavijom, mi se ne smijemo miješati u unutarnje stvari te sadašnje države,

Nastavak na str.13

Strana 9

TANNER: HRVATSKA MOŽE POSTATI JEDNOM OD NAJUSPJEŠNIJIH POSTKOMUNISTIČKIH ZEMALJA

Marcus Tanner, pomoćnik urednika za vanjsku politiku u britanske The Independentu, od 1988. do 1994. godine bio je dopisnik The Independenta s područja bivše Jugoslavije, a za njegov rad odlikovala ga je Kraljica. Prošle godine je objavio knjigu pod naslovom "Croatia: A Nation Forged in War", koja je, u stvari, bila prva povijest Hrvatske, napisana iz pera nekog anglosaksonskog autora i prvi prikaz na engleskome jeziku o radanju nove hrvatske države iz pepela komunističke Jugoslavije.

** Gospodine Tanner, nizom tekstova s područja bivše Jugoslavije, ali i s knjigom "Croatia: A Nation Forged in War" (Hrvatska: Nacija iskovana u ratu) stekli ste ugled jednoga od najboljih poznavatelja političke situacije u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i SRJ. Otkuda to Vaše zanimanje za područje bivše Jugoslavije?*

- Da vam budem iskren, kada su me 1988. godine poslali u Beograd da izvještavam za The Independent o događajima u bivšoj Jugoslaviji, nisam pokazivao ni najmanju inicijativu da tamo odem na svoju ruku. U stvari, moj dolazak u Beograd bio je čisti slučaj!

** Niste znali ni za Hrvatsku?*

- Neka vam kao ilustracija mojeg tadašnjeg "poznavanja" osnovnih zemljopisnih pojmova bivše Jugoslavije posluži anegdota s putovanja vlakom iz Beograda u Zagreb. Negdje oko Slavonskoga Broda upitao sam suputnika, koji je tek ušao u vlak, jesmo li još u Srbiji, na što je on vrisnuo: "Neee, nismo!". U stvari, za Hrvatsku sam mislio da se prostire samo duž jadranske obale. Bio sam potpuni neznalica kao i ostali britanski novinari koji su poslani na ta područja nakon Miloševićevog produbljivanja krize. Tek poslije nekoliko mjeseci, češćim pojavljivanjem zemljovida s jasno naznačenim, tada republičkim, granicama, počeo sam razlučivati zemljopis bivše Jugoslavije. Tek nakon što sam naučio jezik, "odmaknuo" sam se od ostalih britanskih novinara i počeo proučavati hrvatsku povijest.

** Izgleda da i general Michael Rose, koji je nedavno objavio knjigu u kojoj opisuje svoje ratno iskustvo u Bosni, nije bio baš upoznat s područjem na koje je došao. Jeste li pročitali njegovu knjigu?*

- Samo neke dijelove, no pročitao sam jako puno knjiga koje na sličan način prikazuju situaciju u BiH i Hrvatsku.

** Što mislite o njegovim stavovima izrečenim u knjizi, poput onoga da se "s potpunim prezirom odnosio prema svim akterima rata u BiH"?*

- General Rose je tipični predstavnik engleskog višeg društva koje se i inače s prezirom odnosi prema svemu izvan njihovog kruga. No, Roseova knjiga tek je jedna od niza knjiga koje su doprinijele da se u medijima stvori lažna slika o navodno učinjenoj velikoj pomoći civilnim žrtvama bosanskoga rata, premda je činjenica da se tamo ništa nije napravilo. Ne volim nijednu od tih knjiga. Ipak, nedavno sam pročitao jednu apsolutno briljantnu knjigu o ratu u Bosni "Blood and Vengeance: One Family's story of the War in Bosnia", Chucka Sudetića, Amerikanca kojemu su preci vjerojatno Hrvati. On je kroz opis jedne obitelji dočarao tamošnju "krv i osvetu", a cijela atmosfera knjige možda se najlakše može opisati kao spoj "Dnevnika Ane Frank" i "Doktora Živaga". Tom knjigom jednostavno možete pomirisati rat u Bosni. Bilo je nužno da se konačno pojavi takva knjiga, a ne biografske budalaštine raznih generala, poput Roseove!

** Mnogi vašu knjigu smatraju "apsolutno briljantnom"?*

- Moja knjiga je, ipak, možda malo "suha" i ne baš osobna. Nadam se da sam njome barem uspio otvoriti debatu o Hrvatskoj koja je bila prilično sramno zanemarena tema u britanskim novinama, a sve što se o Hrvatskoj moglo pročitati bilo je toliko jedno i neznalački napisano da ste čitajući jednostavno ostajali bez daha. Mogu vam navesti stotine primjera za tu tvrdnju, a u konačnici su vas ti idiotski napisani tekstovi mogli čak i nasmijavati!!! Nije mi jednostavno jasno da su obrazovani novinari sebi mogli priuštiti takve gluposti. Bez ikakve želje za upoznavanjem stvarnoga stanja stvari, svaka se promjena u Hrvatskoj automatski povezivala s ustašama i NDH, a da ne govorim o tome kako je "Krajina" uredno bila proglašavana legalnom

državnom tvorevinom. Ako je moja knjiga barem nešto pomogla da se sve te krivnje i nepravde načinjene Hrvatskoj, zbog krivoga tumačenja hrvatskih ideja koje su u Velikoj Britaniji još uvijek nejasne, isprave, ponosan sam na to i drago mi je da sam glede toga bio koristan.

No, moja knjiga je izazvala i velike kritike, posebice u Americi, gdje je bila vrlo neprijateljski primljena zbog, kako su oni protumačili, "izrazitog antisrpskoga stava". Oni su, vjerojatno, očekivali da u knjizi prenesem stav britanske diplomacije prema događajima u bivšoj Jugoslaviji, a što bi značilo da sam trebao osuditi priznanje hrvatske samostalnosti. Napominjem da je početkom 1992. godine prevladavalo mišljenje o preuranjenom priznavanju Hrvatske, premda je meni itekako bilo jasno da je to toliko dugo čekano priznanje, u stvari "debelo" kasnilo!

** Britanska vanjska politika je u mnogim prijelomnim događajima tijekom rata u Hrvatskoj i BiH bila u najmanju ruku kolebljiva...*

- Slažem se u potpunosti i mislim da razlozi za česte loše političke procjene nisu bili previše inteligentni. U stvari, postupci Foreign Officea najbolje ilustriraju nisku razinu na koju se bila spustila britanska vanjska politika, ali i kalibar ljudi koji su je vodili. Njihova jedina "politika" bila je suprotstavljanje Njemačkoj i pokušaj odvlačenja Nijemaca od političke nazočnosti na Balkanu. Nažalost, rat u Hrvatskoj i BiH se odvijao u umirućim danima britanske konzervativne vlade, koja je bila jedna senilna vlada sa senilnom administracijom. Oni su jedino mislili da će rasplamsavanjem antinjemačkog raspoloženja ostati na vlasti, što je bilo apsolutno tragično i katastrofalno. Da zaključim, Hrvatska i Bosna i Hercegovina su bile portretirane kao kreacije Njemačke i zbog takvog "tumačenja" morale su podnijeti žrtvu.

** Je li vam netko od međunarodnih posrednika izgledao dovoljno suvisao da je mogao pospješiti razrješenje bosanskoga čvora?*

- Prema svim tim posrednicima sam uvijek bio sumnjičav, jer su svi oni doživljavali Bosnu kao nekakvu pistu na kojoj je bilo dovoljno samo pojaviti se, biti dočekan kao dobrotvor te u konačnici biti ispraćen s nagradom za napravljen posao. Svi su oni dolazili s nekim svojim planovima, zaplevši se u konačnici u mreži svojih "velikih ideja", i odlazili kao neprijatelji. To je bilo posebno vidljivo kod Lorda Owena, koji je, izgubivši sve svoje pozicije u laburista, htio na osnovi svoje nove dužnosti u BiH povratiti izgubljenу staru slavu. Svi ti posrednici su mislili da se sve može riješiti jednim potezom pera, premda nisu svjesni, primjerice, da i dolazak Amerikanaca i njihovo izravno uvlačenje u BiH nije i naprosto ne može biti pravo rješenje za Bosnu.

** Slažete li se s razmišljanjem profesora Normana Stonea da "Hrvatska može biti fantastična mala zemlja"?*

- Profesороva interpretacija je vrlo subjektivna, ali vjerujem sebi kada kažem da bi Hrvatska mogla postati jednom od najuspješnijih postkomunističkih zemalja. Sve ovisi samo o očuvanju mira na tim prostorima, odnosno hoće li Hrvatska moći prijeći preko nerazumijevanja sa Srbijom i prestati je doživljavati kao "nesigurnog susjeda". To neće biti lako zbog "davnašnjeg neprijateljstva", ali Hrvatska, dok ne stabilizira svoj odnos sa Srbijom, neće biti primljena u europske integracije. Naravno, prvi preduvjet za to je demokratizacija Srbije. U protivnom, Hrvatska će biti tretirana kao velika prijetnja sigurnosti u tome dijelu Europe.

** Hoće li Srbija moći sačuvati Kosovo?*

- Srbijanska vlada je 90 postotni krivac za situaciju na Kosovu i nemam nikakvu predodžbu na koji način će se riješiti taj problem. Sigurno je da svijet neće pristati na mijenjanje granica, pa se u tom kontekstu ne može očekivati da se Kosovo prizna kao nezavisna država. S druge strane, Srbija neće ni pod koju cijenu prepustiti Kosovo Albancima, premda mogu biti sigurni da neće nikada više imati kontrolu nad 90 posto kosovskog teritorija zbog učinjenih zlodjela i krvoločnosti.

Željko Garmaz, *Vjesnik*, 09. 12. 1998., str. 3. (HIC Vijesti)

SRETNА NOVA - U STAROM RUHU

Ako ni po čemu drugome, ova će novogodišnja noć (1989) u gradskim kronikama ostati zabilježena po jednoj novosti: prvi će put, naime, gradski oci točno u ponoć, koju će označiti top s Griča, čestitati na Trgu Republike građanima koji nisu uspjeli ili mogli doći do nekog od ponuđenih aranžmana. Zagrepčani koji se tada nađu na Trgu moći će uživati i u besplatnom zabavnom programu. Ostalo valja prepustiti gradskim reporterima, koji će, nadajmo se, znati iskoristiti priliku i iscrpno nas o svemu obavijestiti. Usporedi li se, međutim, današnje (kompjutersko) novinarstvo s onim od prije pola stoljeća ili više moramo unaprijed prihvatiti da ćemo ostati bez mnogih pikanterija, da nam izvještaji s dočeka 1989. ni izdaleka neće biti tako opširni ni slikoviti kao oni iz 1934. ili 1929. na primjer. Proslava Nove godine nekoć je bila prvorazredan događaj u gradu, što se može zaključiti i po izuzetno velikom prostoru koji su mu posvećivale gradske novine.

Sav se Zagreb raspjevao u Silverstarskoj noći, preko cijele stranice naslovljuje svoj izvještaj Jutamji list 2. siječnja 1934. te u naslovu ističe: *Na svim stranama Zagreba je veselo, raspjevano i vinski dočekaо 1934. godinu - Zbog strašne krize jagma za ualznicama i mjestima u lokalima bila je nezapamćena - Društvo za spasavanje nije nigdje interveniralo, a niti policija - Zagrepčani su bili veseli, ali prilično solidni*

I dalje: *Da, bila je to jedna luda noć. Zagrepčani su tu noć pretvorili u noć ludog, raspojasanog veselja. Čak ni stražari na ulicama (kao ni oni u Parizu, Londonu, Beču, New Yorku) nisu noćas uredovali. Puštali su da se svijet razviče, raspjeva po ulicama. I deralo se toliko, da su ulice imale neobične prolaznike. Uostalom, da su noćas morali svakoga odvesti na redarstvo koji je galamio, derao se i vikao, sigurno bi polovina Zagreba bila noćas kod “črlene lampe”. Uostalom, noćas je i u svim lokalima “bučenje po gostima” bilo dozvoljeno.*

Sniježni Zagreb

Potom doznajemo da je u Glazbenom zavodu Novu godinu čekao uglavnom kazališni svijet. Dramski umjetnik Mato Grković u toj se ludoj noći pokazao u novom svijetlu - *bio je, svojim dugim nogama (...), primabalerina našeg kazališta, a komičar Augustin Cilić divan, nježan, sočan, bogovski lirski tenor*. Nadahnuti reporter dodaje: *Glas mu je bio obojen malko crvenim vinom, ali to je baš fino pasalo...* Za Tita Strozzia kaže

se kako je bio toliko u elementu da je *prešao granicu već nešto prije ponoći*.

Iz letimičnog obilaska grada doznajemo da su haškovci slavili u *Esplanadi* i da je taj *naš najveći* hotel bio premalen da *primi sve one koji su došli da tamo provedu jednu noć veselja i radosti*. U Gradskom podrumu, Grill-roomu i Gradskoj kavani sve pretrpano, a u Corsu, Croatii i još nekim kavanama *ni pedlja slobodnog mjesta*. U klubovima *Automobilskom i Unionu kao u košnici*. Nova se godina slavila i u kinima, a najbogatiji program ponudili su kinematografi *Edison i Europa*. Slavilo se i u radiostanicama, pa je *u eteru bio pravi kaos, a zagrebačka radiostanica je o pol noći pustila s gramofona Narodil nam se kralj nebeski*.

Izvjestitelj *Jutamjeg lista* pogotovu se potrudio opisati ugođaj u Zagrebačkom zboru, gdje su slavili obrtnici. *Da i oni utuku jednu godinu krize, jednu godinu nevolje, da zaborave na takse, poreze, prireze, trošarine, dadžbine, vraga, sotonu i sve ono što ih toliko muči. Ali mora se priznati, zaboravljalo se na sve: kraj tako dobrog vina (tu i tamo kiseliša!), kraj onoliko lijepih žena ... i mrtav bi se probudio!*

Tako je Nova godina u Zagrebu proslavljena prije pedeset i pet godina, takva je tada bila ta najluda noć za koju reporter *Jutamjeg lista* kaže da su u njoj žene *shvatile da su za jednu godinu starije, muževi da su još godinu više varani, a puce da više nisu puce ...*

Pet godina ranije, dakle, prije šezdeset godina, Zagreb je priredio radosni doček Novog ljeta, a prema izvještaju Večeri 1929. je najradosnije dočekana u Glazbenom zavodu, gdje su se, tradicionalno, okupljali kazališni ljudi. *Držim da među hiljadom i više publike nije bilo sinoć u Hrv. Glazbenom zavodu ni jednog mizantropa, koji se ne bi bio od srca nasmijao uspjeloj karikaturi dirigenta Nedbata u osobi g. Smodeke....*

Doznajemo i da je vrhunac veselosti došao odmah nakon pauze: *dramski umjetnici u zbornom pjevanju pod ravnanjem g. Jozefovića. Tu smo čuli solo tenor-baritona g. Raića, koloraturu gdje. Kerinc, bas g. Dujšina i g. Grkovića, disonance gdje. Vavre, čuli smo zbornu pjesmu o kobasicama, lebevurštu i beefsteaku.*

S obzirom na scenarij glavne točke novogodišnjeg programa, što su ga zagrebački glumci priredili sebi i svojim gostima u Glazbenom zavodu, valja podsjetiti da je riječ o dočeku 1929., a ne 1989.

A kad su konačno bolesnu Jugoslaviju u prilici g. Cilića posjetili: Korošec (g. Grununt), Davidović (g. Grundl), Vukičević (g. Prejac) i Spaho (g Matošević), da konačno uspostave mjesto Tozi Pribičeviću (g. Dubaić) i Vlatku Mačeku (g. Tkalec) zasjala je na pozornici uz zvučne stihove Žmigavca - Nova godina 1929., u kojoj se bolesna Jugoslavija nada svojem ozdravljenju...

Zvonimir Milčec:GALANTNI ZAGREB

Str. 194-195

Blagoslovljena Nova 1999!

DOGAĐAJI U NAŠOJ ZAJEDNICI

CROATIAN COMMUNITY SERVICES No. 8 NEWSLETTER

November 1998

Pred neko vrijeme stigao je radni izvještaj Croatian Community Services. Ovaj izvještaj, od svojih 20 stranica, izvanredno je lijepo pripremljen - čitljiv tekst, zanimljivi članci, mnogo informacija o radu same agencije, kao i drugim životnim interesima - od -recimo, informacija o kolesterolu, ili mirovinama, o činjenicama o useljenu imigranata u Kanadu (ove godine iz Hrvatske je došlo 320 useljenika!!), pa o zapošljavanju, raznim telefonskim brojevima, o tome kako se možete bolje organizirati, obavjesti o sastancima, pisma itd - čak i o tome kako se ponašati na intervjuu za posao. Zaista vrlo zanimljiv "newsletter"! Preporučamo Vam, dragi čitatelji, Croatian Community Services Newsletter - hvale vrijedan posao.

VJESNIK udruge Kanadsko-hrvatskih umirovljenika

br. 5, 1. prosinca 1998

Naša zajednica ovdje u Torontu i okolici ima očito sve više glasila - što većih, što manjih. Ovo glasilo Udruge Kanadsko-hrvatskih umirovljenika vrlo je zanimljivo pisan vjesnik. Na prvoj stranici navedeni su svi djelatnici glavnog odbora; na drugoj je izvještaj rada, iz kojega Vam navodimo par vrlo lijepo pisanih riječi, (... Svi mladi trebaju znati, da će prije ili kasnije doći u naše redove. Ako mi sada o tome ne povedemo računa, onda naša mlađa, sljedeća generacija neće imati na što doći, a još manje nastaviti nešto, ako mi nismo ništa započeli - izvrno rečeno i učinjeno). Nakon radnog izvještaja redaju se članci, zahvalnice, priloz, kao i pretiskani članci iz drugih novina - vrlo zanimljivo složeno. Kao i gotovo sva druga izdanja - uključujući i ove novine, HRVATSKU ISKRU, sve je to plaćeno iz džepova dobrih ljudi, i hvala Vam, dragi umirovljenici što mislite na našu budućnost na koju mi nikako ne želimo misliti - a vrijeme polako počinje kucati na sva naša vrata i zvati i nas u Vaše redove. Vaš dobar posao danas, znači našu bolju budućnost sutra.

PISMO HDZ-a TORONTO

Izašlo je već šesto pismo HDZ-a Toronta, koje se šalje E-mailom, ili faksom. Ideja je dobro zamišljena, jer mi ovdje u Torontu trebamo nešto ovakvog karaktera - "pismo" koje izlazi svakog ponedjeljka s informacijama i osvrtima, te pismima čitatelja iz ureda HDZ-a. Urednik tih "pisama" je gosp. Drago Geoheli i njegov način gledanja na stvari oko sebe je vrlo otvoren, čak bi se moglo reći kritičan. Sva pisma do danas vrlo su sažeta, jasna, čak se može reći otvorenija nego što smo očekivali, no mislim da drugo nismo - ako ćemo biti iskreni - ni očekivali od HDZ-a Toronta, čiji predsjednik je gosp. Josip Pavičić. Isto tako želim zahvaliti vodstvu HDZ-a na kooperaciji s drugim udrugama, kao i sa glasilima, recimo s nama, HRVATSKOM ISKROM. Čestitamo HDZ-u Torontu na dobroj ideji i želimo im sreću u radu. Želite li redovno primati "Pismo" HDZ-a javite se na telefon (905) 270-2324.

Strana 18

ROĐENDAN PRIJATELJA

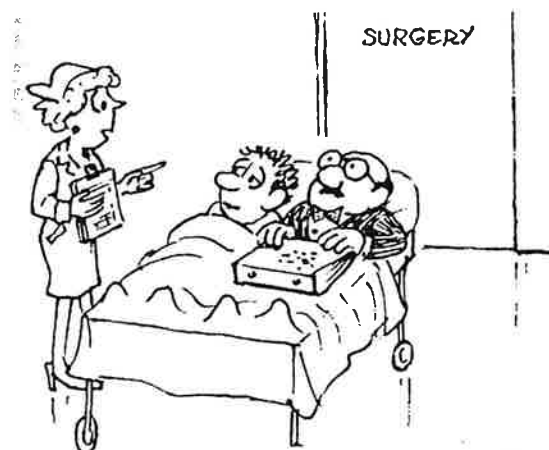
U ovom radu svaki dan srećemo razne ljude: s nekima se sprijateljimo, s nekim održavamo veze, ili nas put nosi dalje. Eto, tako sam ja negdje u početku ovog Domovinskog rata susrela čovjeka, koji me je duboko dojmio i kako vrijeme odmiče i mi oboje starimo, sve me više i više impresionira. Moj prijatelj Drago Dorić, zvani Čarli, 23. prosinca ove godine proslavio je svoj 94. rođendan! Mnogo ljudi ima koji dožive tu visoku starost, no naš Čarli je poseban: pred jedno 2-3 mjeseca odrezana mu je noga ispod koljena. Drugog čovjeka to bi bacilo u postelju, posebno u njegovim godinama, no Čarlija ništa ne zaustavlja. On već hoda, veoma je zainteresiran za politiku, još i danas mi imamo političke diskusije, a da o njegovom pamćenju ne govorim. Skoro su mu bile suze u očima kad je slušao čestitku na "Zvucima Hrvatske" (hvala, Karmen i Ivica na poklonu - na besplatnoj želji, no ja se slažem s Vama - koliko nas će dočekati te godine i biti kao Čarli?).

Gosp. Drago Dorić

Eto, danas smatram da svi trebate znati da je gosp. Drago Čarli Dorić proslavio svoj 94. rođendan. Mi iz HRVATSKE ISKRE još jednom želimo sve najbolje, da bude i ostane onakav kakav je danas i da ga zdravlje još dugo dugo služi. Živ nam bio, Čarli, neka Vas Bog čuva! Sretan Vam rođendan!

Urednica

Nažalost, Vaš advokat ne može s Vama!!!

SUDOV I MJESTIMA S VEĆIM BROJEM PROGNAHIKA ZATRPANI TUŽBAMA VLASNIKA KUĆA, ALI OVAJ PUT NE RADI DELOŽACIJE:

VLASNIK STANA IZ SRBIJE TRAŽI OD PROGNAHIKA 67.000 KUNA ZA STANARINU

Općinski sud u Osijeku, ali i sudovi u drugim mjestima s većim brojem prognanika, zasuti su tužbama vlasnika kuća i stanova u kojima su (bili) prognanici. Umjesto ranijih tužbi za deložiranje, od prognanika se traži plaćanje najamnine, i to po nekoliko stotina njemačkih maraka na mjesec. Kako je riječ o višegodišnjem "najmu" tuženici se terete i za više desetaka tisuća kuna. Iz Zajednice povratnika stoga je upućen vapaj premijeru mr. Zlatku Mateši i čelnicima izvršne, zakonodavne i sudske državne vlasti, u kojem povratnički lider Mato Šimić kratko poručuje: "Sjednite za stol i dogovorite način prestanka ove nacionalne sramote!"

Sporovi se vode i oko prodanih kuća

POLITIČKE IZJAVE POTPORE NEDOSTATNE

No, za njihovo je reagiranje, uz dobru volju, potrebno vrijeme. Političke izjave potpore (Šeks, Radić) gode prognanicima, ali ne obvezuju sudove sve dok se ne izmijene važeći zakoni. Sada na terenu vlada delikatna situacija, jer se povećava broj tužbi i presuda. Iako je svaki predmet posebna ljudska drama, izdvojimo neke od 20 koje je M. Šimić predao premijeru Mateši. Po iznosu "bezrazložnog bogaćenja" najviše je pogođena obitelj Milice Nađ iz Darde. Nakon progona iz Baranje 1991 godine u Osijeku su se smjestili u stan koji je napustio Ljubomir Puhlović. Dobili su rješenje Vojno-stambene komisije koju je vodio Petar Kljajić (danas predsjednik Županijskog suda u Osijeku, pa time u nezahvalnom položaju da "sudi" o svojim ratnim odlukama). U Dardu su se vratili 16. travnja ove godine, ali 6. listopada dobivaju sudbeni poziv jer vlasnik stana traži 67.500 kn za neplaćenu stanarinu. Nadovi su umirovljenici, suprug je razvojačeni hrvatski branitelj, i - nemaju taj novac.

Općinski sud u Valpovu presudio je Mirku, Renati i Zdravku Marković zbog "stjecanja bez osnove". Oni su kao prognanici iz Branjinog Vrha uselili 1992. godine u napuštenu kuću Nade i Mirka Markovića u Valpovu. Međutim 1996. godine izbjeglice iz SRJ Slavko i Vesna Cerjak (s troje djece) kupuju tu kuću i traže od prognanika da je napuste, što oni odbijaju iako im Grad Valpovo nudi drugi smještaj. U isto vrijeme

Cerjakovi žive u podstanarstvu, koje od 1200 kuna plaće plaćaju 200DEM. Markovići se vraćaju u Baranju u ožujku ove godine, a stiže im presuda po kojoj moraju platiti 16.000 kuna za najmninu, zatezne kamate, te 4.600kn za parničke troškove.

NEKA TROŠKOVE PODMIRI DRŽAVA

Obitelj, pak, Adama Antinca, prognanika iz Antina, početkom 1992. godine smjestila se u Osijeku u kuću odbjeglog Čede Soldata. Dogovorili su da tako ostane do povratka, no Soldat je kuću prodao početkom 1998. godine, a novi vlasnici Janja i Drago Šimić sudbenom tužbom traže iseljenje prognanika i preuzimanje svoje imovine., što im je presudom i potvrđeno. Obnova kuće obitelji Antinac u Antinu nije ni požela, pa im je uzaludno rješenje Općinskog suda u Vinkovcima i privremena mjera zabrane otuđenja i opterećenja nekretnina Milana Dragojevića iz Antinske Mlake (Antinac ga tereti da mu je u ratnom razdoblju otuđio pokretnine u vrijednosti 210.000kn), jer treba izaći iz stana i platiti 3,474 kn parničkih troškova. Ovakvi i slični predmeti sada su "noćna mora" sudova prognanika, raseljenih osoba, izbjeglica, ali isto tako i starih / novih vlasnika stanova. Osim toga, sporovi nisu samo između Hrvata i Srba (češće su između Hrvata), socijalne tenzije su sve izraženije, a psihološko stanje ljudi na ratom stradalom području prijeti i težim incidentima. Stoga je Poglavarstvo Osječko-baranjske županije zatražilo promptno reagiranje hrvatske vlade i Sabora, ali ne prema sudovima koji samo zakonito rade svoj posao, nego radi oslobođanja prognanika od plaćanja parničkih troškova, ili donošenja odluke da ih podmiri država.

POZIV NA NEPOSLEH

Nakon poziva prognanicima da dostave dokumentaciju o sudskim tužbama i presudama, osječko-baranjska podružnica ZPH-a pozvala je prognanike da ne plaćaju ni najmninu i parničke proškove, a u slučaju ovrhe obećali su pomoć. To se, između redaka, moglo iščitati kao poziv na okupljanje, pa i nasilno sprečavanje ovrhe.

Srećko Lovrinčević, Osječko-baranjski župan:

SVAKI SLUČAJ SPECIFIČAN

Svaki je slučaj specifičan. Dosta je Hrvata jeftino pokupovalo kuće od Srba, iako su znali da su u njima prognanici. Ti isti sada žurno tuže i traže ovrhu. Drukčije je s Hrvatima iz Vojvodine koji su također morali otići, a ima slučajeva da sedam godina čekaju, čak i u podstanarstvu, a prognanik ne želi izaći iz kuće koju su stekli zamjenom. Puno je tužbi, pa i neosnovanih. Zato je nužan selektivni pristup problemu, kao i eventualnim naknadama - smatra osječko-baranjski župan Srećko Lovrinčević.

Branko Vrbošić
Večernji list, 14.12.98, str. 2

Čitajte i širite HRVATSKU ISKRU....

DRAMATIČAN APEL DALMATINSKE UDRUGE VETERANA DOMOVINSKOG RATA

Prošle godine ubilo se 35, a ove godine čak 41 branitelj

Branitelji su počeli u velikom broju umirati od zloćudnih bolesti, u Splitsko-dalmatinskoj županiji ih je 5126 nezaposleno, lani ih se ubilo 35, a ove godine već je zabilježeno 41 samoubojstava. I to prije kraja prosinca i božićnonovogodišnjih praznika kada je u pravilu najveći broj samoubojstava pa ih je prošlog prosinca bilo čak 12. Prema riječima Tončija Turića, predsjednika županijske podružnice Udruge veterana Domovinskog rata koja sa svojih 5 tisuća članova drži čelno mjesto u županiji šokirani su podatkom o kolikom je broju zastupljenosti branitelja među narkomanima. Naime, pri nedavnom pregledu za program prekvalifikacije branitelja za deficitarna zanimanja (elektromonteri, brodomonteri, pekari, kuhari, konobari), pri kojem je obavezan liječnički pregled, od prijavljenih 600 branitelja čak njih 65 posto ili 390 branitelja nije prošlo liječnički pregled. Od toga broja skoro njih 200 su narkomani ili kronični alkoholičari.

Tražimo Povjerenstvo

-Takvi ljudi praktički postaju nesposobni za rad, postaju socijalni slučajevi i njihov broj zabrinjava - govori predsjednik županijske podružnice Udruge veterana Domovinskog rata bojn timer Tonči Turić u čijim nekadašnjim prostorijama Udruge djeluje sada jedini Centar za branitelje i njihovne obitelji.

Nisu se snašli

Prošle godine pomoć je ovdje tražilo 2600 branitelja, ali ove godine ih je 25 posto više, s tim da je posjet u famoznom prosincu najveći. Narkomanija među braniteljima je u Splitskoj županiji problem koji je jedino veći u Zagrebačkoj županiji, ali točan broj se ne zna jer se tek, kako kaže bojn timer Turić, predlaže osnivanje Povjerenstva koje bi vodilo o tome brigu, a djelovalo pri nedavno formiranoj Koaliciji udruga proizašlih iz Domovinskog rata.

Bojn timer Tonči Turić: Zahtijevamo osnivanje povjerenstva koje bi pomagalo braniteljima i spriječilo crne brojke samoubojstava

- Tko su u stvari ovisnici među braniteljima? - Nema pravila, jer imamo oženjenih i neoženjenih, ali nas iznenađuje podatak da su narkomani postali ljudi koji u pravilu imaju 30 do 40 godina. Oni nisu ušli u rat kao narkomani, mada je bilo i takvih. Istraživanja su pokazala da su većinom na heroinu, a još češće na kokainu. Čak je veći broj narkomana među invalidima Domovinskog rata čija su primanja veća. Nije izvršena resocijalizacija branitelja, ljudi se nisu snašli.

Pune crne kronike

Bojn timer Turić ističe dalje problem velikog broja oružja po stanovima branitelja koje kada bi se i sada vraćalo - ispada kazneno djelo, jer su rokovi prošli. Zato su predlagali ponavljanje kratkih rokova, no Hrvatski državni Sabor za sada nema razumijevanja.

Pozivajući Ministarstvo unutarnjih poslova da iznosi podatke o ovim dramatičnim problemima u javnost što češće jer je riječ o gorućem problemu koji se tiče svih nas bojn timer Tonči Turić dodaje:

- Pogledajte pune su crne kronike branitelja Domovinskog rata. Svaki dan izvrše po neko kazneno djelo. Malo ubijaju sebe, pa onda druge, a usput pošast narkomanije raste. Pomozimo konačno njima i sebi.

Katarina Nataša Merčep
Jutarnji list, 10.12.98. str. 9

MINE U POLJIMA; Seljaci u općini Nijemci stradavaju obrađujući nerazminirana polja

ŠEST SELJAKA STRADALO OD MINA ZBOG PUKOG PREŽIVLJAVANJA

Prostorno najveća općina na području Vukovarsko-srijemske županije, općina Nijemci, koja se proteže na 22.000 hektara, sada ima gotovo 4500 stanovnika, što je za 2500 stanovnika manje nego u predratnom razdoblju. Povratnika je od tri do četiri tisuće, a ostali stanovnici nisu nikada ni napuštali svoje domove.

Iako se, gledajući postotak povratnika u cijelom Podunavlju, na to područje vratilo najviše Hrvata, i to uglavnom poljoprivrednika koji su cijeli život ulagali u poljoprivredu, te se ničim drugim ne namjeravaju baviti, njihove poljoprivredne površine nisu do sada službeno ušle u program razminiranja. Od 10,000 hektara obradivih površina samo se dvije-tri tisuće hektara obrađuje, no riječ je o samoinicijativnom ulaženju tamošnjih stanovnika u vlastita polja ili, bolje rečeno, o borbi za egzistenciju. Zbog te borbe u manje od godinu dana nastradalo je šestoro ljudi. Jedan je poljoprivrednik poginuo, a petero nastradalih ostali su invalidi.

Bezuspješna upozorenja

-Upozoravali smo ljude, a i dalje ih upozoravamo da ne idu u polja za koja ne znaju jesu li minirana. No, seljaci moraju od nečega živjeti. Počeli su orati svoja polja i naišli na tenkovske mine, no ni to ih nije obeshrabilo - rekao je Luka Barilović, zamjenik općinskog načelnika. Dodao je kako je u općini Nijemci u godinu i pol obnovljeno oko 1500 kuća. Još je samo 150 objekata koje treba obnoviti pa obnova infrastrukture zadovoljava. Neki mladi povratnici zaposlili su se u državnim službama, tj. u policiji, školama i na carini graničnog prijelaza Bajakovo, ali ipak je previše stanovnika koji nemaju od čega živjeti.

Većina na socijali

- Koliko znam, razminiranje u Hrvatskoj sada stagnira zbog vremenskih prilika, ali i zbog nedostatka novca. Što se tiče poljoprivrednih strojeva, uspjeli smo nekako nadoknaditi pokradenu mehanicaziju. Uz pomoć Ministarstva poljoprivrede i Šumarstva dobili smo oko 26 traktora i malo relativno povoljnih poljoprivrednih kredita, tako da je sve spremno za akciju.

No, ljudi za sada uglavnom obrađuju zemlju samo za sebe.Postoji samo nekolicina jačih poljoprivrednika koji višak proizvoda plasiraju na tržište. To su minimalne količine koje putem zadruga prodaju državi

MOJIM OČIMA (I SRCEM).....

Kad je moja kćer Maja krenula u prvi razred - a tome je već dugo, skoro predugo, jer ona je danas već i mama - vratila se je jedan dan iz škole sva zajapurena i puna riječi:"Znaš, mama, Suzina mama je posebna mama!", "Kako to misliš žposebna"?", pitam ja. A moja Maja će "Znaš, mama, Suzina mama kuha pravu domću juhu svaki dan!" Ja stojim, ne znam što odgovoriti, kako mi to kažemo - ostala sam bez riječi, što je za mene dosta teško, kako kažu moji ukućani i prijatelji! Kad sam se snašla, govorim ja svojoj kćeri:"Majo, pa što je u tome tako veliko i posebno? Pa i ja kuham svaki dan domaću juhu?" "Stvarno?", kaže Maja, "Mama, pa i ti si posebna onda!" I tako iz te priče, koja se je dogodila pred mnogo godina, danas Vi imate članak, jer riječ je o juhi, pravoj domaćoj juhi. Jasno, zaboravila sam spomenuti da sam tada narasla u očima svog djeteta, zahvaljujući nekoj mami koja "kuha svaki dan domaću juhu". Nama, Hrvatima, juha mnogo znači. Ovdje, u Kanadi svako malo možete vidjeti u novinama ovaj ili onaj recept za juhu, dok toga kod nas nema, bar ne za onu običnu, svakodnevnu - svaka žena treba znati kuhati juhu, i to onu pravu domaću, bilo od povrća, ili piletine, ili nekog drugog mesa. Nama ručak ne počinje bez juhe, i ne završava bez kolača, jer sve ostalo je neka imitacija. Kad govorimo o juhi, moramo spomenuti "grincajg". Ovo je "čisto" zagrebački izraz, jer moram priznati da ga nisam nigdje drugdje čula, no ima još jedna istina - nigdje drugdje do u Zagrebu i Splitu nisam hodala po tržnici, pa je vjerojatno da sam u krivu. Dakle, grincajg - to je tvorevina naših kumica koje su sa svojim dobrim "trgovačkim nosom" shvatile da ako prodaju povrće namijenjena samo juhi, možda bi mogle zaraditi čak i više novaca, tako danas gotovo svaka žena, koja dolazi sa Tržnice, vraća se bar s jednim "grincajgom", u kojem je i mrkva, i celer, i peršin, i komadić zelja, i poriluka, i kelja, i kolerabice - zavisno od toga koliko povrća ima dotična kumica. Lijepo je prolaziti, recimo meni, koja ne kuham u Zagrebu (hvala Vam razni prijatelji koji me pozivate na ručak ili kuhate za mene) kroz redove kumica na zagrebačkoj tržnici i gotovo svaka Vas oslovi "Bute kupili grincajg, gospica?", ili "Grincajg, gospa? Tak je lepi bogati! Bu bila dobra juha!Jeftino Vam dam!"

Prizor s Tržnice

I stvarno je u pravu ta kumica, juha bu bila zaista dobra, posebno ako se upotrijebe razni djelovi "piceka", koje ovdje u Kanadi ne možete čak skoro ni vidjeti: glave, noge ili tzv. "drape" i slično. Moja prijateljica, da ju danas glasno spomenem, moja Lela (a ja se nadam da svatko od Vas ima u svom životu jednu takvu "Lelu", kao što imam ja) svaki puta kad ja dođem napravi juhu, kako to ona zove "s drapama" i zlatno-žutim domaćim tijestom kupljenim tog jutra negdje na tržnici od njoj poznate kumice. Jasno, s obzirom da je ta juha kuhana isključivo za mene, njeni ukućani bojažljivo pitaju "Teta Vali, mogu ja uzeti malo juhe, ti nemaš ništa protiv?" Netko bi rekao da je to smiješno - ta to je njihova kuća, njihova kuhinja, njihova mama, njihova zdjela, ili kako to oni zovu "teča", i sigurno njihova juha - no, oni su tako pažljivi, jer za mene jesti juhu sa "drapama" u Zagrebu na dan mog dolaska u Hrvatsku je početak blaženstva. Domaći rezanci, od kojih se gotovo ne vidi juha - zar ima nešto bolje?

Tko zna, možda i ima: ona juha koja nam je ostala u sjećanju iz našeg djetinjstva, kad smo uletjeli u kuću, nakon igre i na stolu je bila još vruća juha od telećih "žlundrica" s domaćim tjestom. Da Vas podsjetim na teleće kosti, s kojih su visjele "žlundrice" - tako smo to mi doma zvali, u kojima je bio čak i mozak, i onda se to stavljalo na kruh i mame i tate odjednom to nisu voljele ili "nisu bile gladne", a mi djeca smo dijelili taj mozak namazan na kruh malo posoljen. Kad ovo pišem, opet imam male probleme, kao prošli put s kremšnita. Dobre su naše juhe, zaista dobre i iako ih kuhamo potpuno jednako (ne, to nije istina, jer ja ovdje ne mogu nikako naći ni "drape", ni glave, ni "žlundrice" i juha nije ista), nekako ta ista juha doma, to jest u gradu iz kojeg ste potekli, bio to Zagreb, ili Varaždin, ili Čakovec, ili Bjelovar ili bilo koji grad bilo gdje u Hrvatskoj gdje ste proveli svoje djetinjstvo ili mladost ima drugačiji okus.

Kad razgovarate sa bakama ili starijim mamama, a to posebno mislim da mamu moje prijateljice ovdje u Kanadi, sve kažu isto: juha se mora dugo kuhati, bar 3 tri sata, ako ne i više. Mi, "mlade" kuhanice, a posebno mi koje živimo u Kanadi zaista nemamo vremena za to silno kuhanje i dolijevanje i dodavanje i kušanje i dosoljavanje , i opet kušanje itd, itd. Mi, uz razne varijacije, stavimo sve u zdjelu - povrće za juhu (sve ono što tvori "grincajg" - bez špagice, dodamo malo mesa, vode, soli, i jasno Vegetu - bez toga nema dobre juhe - i onda za 2 sata najviše imate dobru juhu. Jasno, mama moje prijateljice govori da to nije isto i vjerojatno tako i je, jer zašto je njihova juha bolja od, recimo, moje koja je zaista dobra? Mojoj juhi nešto tu i tamo fali, a mislim da je to ono polako prženje crvenog luka, pa zalijevanje s raznim dodacima, pa onda dugo, dugo kuhanje i uživanje i kako bi mi, "mlade" domaćice rekle, "tandlanje" za što mi zaista nemamo vremena.

Da li je ta naša domaća juha zaista tako dobra? Svakako da je, tu uopće nema razgovora ili sumnje, i date li nekom Hrvat u neakvu "cream soup" od recimo poriluka (koja je fenomenalna) i domaću juhu od pilećih "drapa", čisti zagrebački izraz - izbor će biti uvijek jasan - ova druga juha će biti favorit. Kako reko, ta juha je zaista izvrsna, no tu je i ono "mojim očima i srcem", u ovoj situaciji, Vašim očima i srcem - ta domaća juha je dio nas, našeg djetinjstva, one bezgranične sreće i bezbriznosti dok smo uživali u rodnom gradu ili selu negdje u Hrvatskoj. Nezaboravne su te juhe, no još je nezaboravnije ono oko te juhe, život u obitelji za stolom kada se relativno polako živjelo, dok je bilo vremena da se juha kuha satima uz dolijevanje, mackanje, posoljavanje, kušanje, dosoljavanje, pa opet kušanje, dolijevanje

Valentina

Čitajte i širite HRVATSKU ISKRU

U KANADI U ORGANIZACIJI HMI- a I HIC-a OD 7. DO 29. STUDENOGA ORGANIZIRANA TURNEJA ESTRADNIH UMJETNIKA IZ DOMOVINE

“HRVATSKA KROZ PJESMU I HUMOR”

Odavno je poznato da ništa ne može razveseliti dušu iseljenika kao dobra pjesma i šala iz domovine. Zbog toga će turneja umjetnika iz Hrvatske pod nazivom “Hrvatska kroz pjesmu i humor”, koju su u jedanaest kanadskih gradova od 7. do 29. studenoga oragnizirali Hrvatski informativni centar i Hrvatska Matica iseljenika iz zagreba, pod pokroviteljstvom Kanadsko-hrvatskog kongresa i uz suradnju hrvatskih katoličkih župa, ostati u dugom sjećanju Hrvata u Kanadi. Turneja na kojoj su nastupili Jasna Zlokić, Duško Lokin, Ivo Fabijan, “Hrvatska braća”, Damir Franc i Stjepan Dorčić, iako prvenstveno zamišljena kao dobar štimung, polučila je višestruke rezultate.

NIGDJE PRAZNE STOLICE

Osim što su se dobro zabavili, nazočni su se, zahvaljujući gostima iz domovine, poglavito predsjedniku Kluba hrvatskih povratnika Vladi Glavašu, koji je u ime HMI-a i HIC-a pratio cijelu turneju, informirali o političkoj i gospodarskoj situaciji u domovini te mogućnostima povratka

Veliko zanimanje pokazano je za djelovanje, programe i medije Hrvatske matice iseljenika i Hrvatskog informativnog centra, a vođena je i dosta žustra rasprava o tome na koji se način iseljenici mogu više angažirati na lobiranju i drugim aktivnostima na dobrobit domovine. Najvažniji rezultat cijele turneje je to što su ovako privlačnom kombinacijom zabave i “informiranja iz prve ruke”, organizatori uspjeli privući i velik broj mladih. Mnogima je to bio prvi kontakt s nekim od sadržaja iz domovine. Njihovo oduševljenje glazbom iz domovine i obećanje da će uskoro posjetiti Hrvatsku kako bi se što bolje upoznali s izvornim hrvatskim melosom i kulturom govore ne samo o velikom uspjehu turneje, nego prije svega, i o potrebi organiziranja što većeg broja ovakvih manifestacija.

Prvo odredište turneje bio je Toronto. U prepunoj dvorani hrvatske katoličke župe 7. studenoga program je počeo izvođenjem himne “Lijepa naša domovino”, a prisutne u dvorani je o prilikama u domovini informirao Vlado Glavaš, predsjednik Kluba hrvatskih povratnika. Poslije je uslijedio zabavni program koji je trajao kasno u noć. Sutradan, 8. studenoga, isto oduševljenje i radost s gostima iz domovine podijelili su Hrvati iz Hamiltona.....

DOĐITE NAM OPET

Nakon posjete zapadnom dijelu Kanade, gosti iz Hrvatske posjetili su Hrvate u Ontariju gdje ih, računa se, živi oko sto i pedeset tisuća. U petak 27. studenoga u Windsoru, u kojem živi nekoliko tisuća Hrvata, dvorana koja je do kraja bila ispunjena tresla se do kasno u noć uz zvuke domovinske glazbe, pljeskanje i ples. Ponovilo se to i 28. studenoga u Norvalu i 29. studenoga u Kitcheneru. I ovdje su nazočni imali prigodu upoznati se iz slova gosp. Glavaša s prilikama u domovini i mogućnosti povratka. Veliko zanimanje pokazano je za programe HMI-a i HIC-a, a posebno za informativne djelatnosti koje ove dvije institucije ostvaruju preko satelitskog TV programa, elektroničke pošte, Doma i svijeta, Matice i kratkovalnog radija. Turneja koja je u jedanaest kanadskih gradova trajala ukupno 22 dana završena je 29. studenoga potpunim uspjehom. Ne samo što su se organizacije iz domovine potrudile da što bolje osmisle program i sadržaje turneje, nego su im i domaćini iz Kanade nesebičnim zalaganjem pomogli da sve bude organizirano na visokoi.

profesionalnoj razini. Sretna lica naših isljenika, oduševljenje mladih i buđenje nostalgije u drugoj i trećoj generaciji najbolji su dokaz koliko je turneja “Hrvatska kroz pjesmu i humor” unijela živost i topline među Hrvate u hladnoj i prostranoj Kanadi.

V. Glavaš

Ž. Rebić (ulomci)

**ŠPRALJINI MOTIVI LJUBAVI
PREMA ZADRU**

ZADAR - Za 10. prosinac zadarski svestrani umjetnik Joso Špralja priprema novu izložbu na kojoj će, nakon dulje stanke, predstaviti po prvi put neke od svojih radova nastalih u posljednjih nekoliko godina. Na izložbi će biti postavljeno 36 radova u različitim tehnikama: bakrotisku, litografiji, sitotisku te nekoliko radova nastalih tehnikom suhe igle. Špraljini motivi ovaj put ne odmiču od onih prijašnjih radova. Uvijek podjednako zaljubljen u Zadar, žene, more i ribe pa su to teme kojima se i ovaj put vratio.

Umjetnički fotograf, slikar, pjevač i ugostitelj u Torontu, u kojem je proveo veći dio života, posljednjih godina sve više vremena provodi u rodnom Zadru. Ovaj je put odlučio da sa suprugom Anđelinom nakon višemjesečnog boravka ostane sve do jeseni slijedeće godine, te da u svibnju u rodnom gradu proslavi 70. rođendan.

Uz slikanje glavna mu je zabava uređenje nekad zapuštenog, a sada u potpunosti obnovljenog dijela zadarskog Kaštela, na Poluotoku, u predjelu Zadranima znanom kao Kampo Kastelo. Prostor od nekoliko stotina četvornih metara koji je godinama bio samo ruševina zaostala iz drugog svjetskog rata, iako ima izuzetnu spomeničku vrijednost, Špralja je dobio na korištenje od Grada Zadra, te ga gotovo u potpunosti obnovio. Sada je to uistinu prekrasan prostor, kombinacija stana i umjetnikovog ateljea lako je teško razgraničiti što je što. Jednostavno, dva velika prostora od po stotinjak metara su istodobno i dnevni boravak, i atelje i blagovaonica i prava mala galerija djela različitih autora.

Špralja će vam, onako usput, napomenuti: “Ovo je Dali...” držeći valjda da je sasvim normalno da čovjek u dnevnom boravku ima ne jedan, nego čak tri reda jednog od najvećih slikara 20. stoljeća. I Salvadora Dalija, kao i mnoge druge umjetnike, filmske zvijezde i druge poznate ličnosti Špralja je upoznao u svom restoranu u Torontu, pa i nije tako neobično što danas posjeduje njihove radove ili zajedničke fotografije koje također kao spomenar jednog uistinu bogatog života, vise po zidovima Špraljinog stana - galerije.

M. Vuksan, *Jutarnji list*, 10. 12. 1998., str. 39. (HIC Vijesti)

iako su ljudi ogorčeni smanjivanjem cijena pšenice i repe. Proizvodnju ne možemo povećati dok obrađujemo samo 20-etak posto od ukupne površine - objasnio je Burilović.

Većina nijemačkih seljaka živi uz pomoć socijalnog programa za koji je iz siromašnog općinskog proračuna predviđeno oko pet posto novca. Jednom članu svake ugrožene obitelji, kojih za sada ima 130, općina daje jednokratnu novčanu pomoć, a to znači dva puta godišnje po 500 kuna.

**IVAN BILANDŽIJA, PRVI NASTRADALI
POLJOPRIVREDNIK U OPĆINI NIJEMCI**

**Obrađujući polje izgubio
sam petu i traktor vrijedan
24,000 DEM**

Ivan Biladžija pored traktora kojim je naletio na minu

Prvi nastradali poljoprivrednik koji je, obrađujući polje, 1997. godine naišao na tekrovsku minu te, odletjevši u zrak zajedno s traktorom, izgubio petu, bio je 40-godišnji Ivan Bilandžija, povratnik iz Nijemaca. Bilandžija je nakon što se 1994. godine vratio u rodne Nijemce, sav novac koji je zaradio kao dragovoljac u Domovinskom ratu uložio u polovni traktor. Ni tada, kao ni sada, njegovih 14 jutara zemlje nije bilo razminirano, no šesteročlana obitelj Bilandžija morala je od nečega živjeti. - Nas desetak seljana se dogovorilo i odlučilo traktorima krenuti u polja, pa što Bog da. Pooralo smo dio zemlje. Razminirali smo oko 200 hektara prije nego smo naišli na minsko polje. Nismo ga ni vidjeli od korova - rekao je Ivan Bilandžija i dodao kako mu je min tada raznijela petu i traktor vrijedan 24,000 DEM. Postotak invaliditeta mu nikada nije utvrđen, niti je dobio ikakvu odštetu, jer je nije niti tražio. Bilandžija je nakon stradavanja digao kredit i kupio novi traktor. - Tijekom vikenda dolazio je iz bolnice kući i pomoću štaka išao u polje. Preživio je cijelo vrijeme rata i onda je stradao na njivi. - uzbuđeno je ispričala Ivanova 71-godišnja majka Ana. Njemu i njegovim suseljanima, Munogsi su dali mape s obilježenim minskim poljima. Vjeruju da je ostalo još desetak minskih polja, no i njih će uskoro pokušati preorati.

Mihaela Jović, *Jutarnji List*

10. prosinac 1998, str. 8

trebamo biti racionalni u tom pogledu. Srpsko pitanje u Hrvatskoj smo riješili, pa prema tome ne moramo zaoštravati odnose s protivnikom kojeg smo porazili. Naša politika pristanka na povratak dijela Srba je onemogućavanje napada na Hrvatsku, s argumentom da je današnja Hrvatska nastavak NDH-a, da ne želi ni jednog Srbina itd. Srpsko pitanje smo, dakle, riješili, neće više biti 12 posto Srba ili 9 posto Jugoslavena, kao što ih je bilo. A hoće li ih biti tri ili pet posto, to ne znači ugrožavanje hrvatske države. U područjima u koja se oni vraćaju vojska mora biti odlučan čimbenik koji će osigurati da ne dođe do ekscesa, da osiguramo sigurnost svakog pojedinca.

Išli smo iz rata i sada razmislite o racionalizaciji: U stvaranju hrvatske države vojska je bila najskuplja, i zbog toga nismo riješavali ostala pitanja onako kako smo htjeli, ali smo unatoč svemu uspjeli davati plaće i mirovinu našim ljudima, više nego u drugim tranzicijskim zemljama. Išli smo iz rata i razmislite sada što treba da smanjimo taj proračunski teret s poreznih obveznika, baš u smislu očuvanja jedinstva naroda i vojske. Vidite što se može unutar vojske uštedjeti, racionalnije trošiti i radi poboljšanja primanja unutar hrvatske vojske i rasterećenja proračuna.

Večernji list, 15.prosinac 1998

VELIKA FARMA ZDRAVE HRANE

DELNICE - U planovima o revitalizaciji poljoprivredne proizvodnje u Hrvatskoj često se spominje i područje Gorskog kotara. Poljoprivredno područje Gorskog kotara zauzima površinu od 43.197 hektara. Na tom području nekada se uzgajalo najkvalitetnije voće i povrće, a danas ta proizvodnja prolazi kroz nemale poteškoće, kao što ih prolazi i drvna industrija - nekada simbol gospodarskoga napretka Gorana. Što se to događa s goranskom poljoprivredom?

Agronomi o raznim planovima o budućem razvoju Gorskoga kotara dokazuju, da bi to prirodno i te kako vrijedno područje moglo postati velika farma. Hrvatskom tržištu treba i voća i povrća. A baš bi Gorski kotar mogao zadovoljiti te potrebe, jasno ako se takva proizvodnja stimulira. Jer, na primjer lako su ove jeseni stabla jabuka u Gorskom kotaru bila puna plodova, Gorani naprosto nisu brali jabuke jer ih nisu imali kome prodati. Sada se u Gorskom kotaru proizvode 460,5 tona voća na godinu, a te količine mogle bi biti kudikamo veće. Agronomi kažu da se mora revitalizirati voćarska proizvodnja u Gorskom kotaru, ali u isto vrijeme treba “urediti” i tržište koje će prihvatiti sve te količine voća. Jer ima trgovaca kojima je milije uvoziti jabuke, nego ih nabavljati na domaćem tržištu.

Gorani posljednjih godina negoduju zbog stanja na njihovom području. Najveći je problem demografski i gospodarsko propadanje toga kraja. A upravo bi oživljavanje poljoprivrede najviše pridonijelo demografskoj i gospodarskoj obnovi goranskoga kraja. Da treba nešto učiniti, dokazuju Gorani nizom primjera.

Vrijeme je kada se toliko govori o zdravoj prehrani, ljudi se sve više i okreću vegetarijanskoj prehrani, a na području Gorskoga kotara raste više od 300 vrsta samoniklog ljekovitog, aromatskog i začinskog bilja. Tu je i više od 200 vrsta jestivih gljiva, a sada se bere samo četrdesetak vrsta. Samo taj podatak dovoljno govori o tome koliko su velike mogućnosti goranskog područja. Zato je i neshvatljivo da se prema takvom prirodnom bogatstvu pokazuje nemar. Kako kažu Gorani, njima je već dosta epiteta, poput “male Švicarske”, oni traže da se napokon počnu ostvarivati planovi revitalizacije Gorskog kotara.

V. Mužina, *Večernji list*, 11. 12. 1998., str. 9. (HIC Vijesti)

U povodu Svjetskog dana iseljenika

Jučer, 27. prosinca, bio je svjetski Dan iseljenika - naš dan. Poruka sv. Oca za Svjetski dan iseljenika bila je “Neka se poštuje svaka osoba, i neka se uklone diskriminacije koje ponižavaju ljudsko dostojanstvo. Papina poruka dotiče mnogobrojne teškoće suvremenih migracija, dok se u Poslanici, čitanoj vjernicima u Hrvatskoj, BiH i u iseljeništvu navodi trenutno stanje hrvatskih vjernika i iseljenika. Još nas tjeskobom ispunjaju i teško pritišću sve očitiije moralne i materijalne posljedice agresije i rata na Hrvatsku i Bosnu i Hercegovinu, istaknuo je msgr. Sudar u Poslanici, koju smo slušali po našim župnim crkvama ove nedjelje.

Iseljenici! Kako čudan izraz! Kad govorite s nekim prosječnim Kanadaninom, uvijek su spremni reći neka ostavimo sve ono što je bilo teško “kod kuće” i ovdje dođemo “oslobođeni” tih etničkih briga, žalosti, uspomena, i moramo biti sretni što živimo u miru! I krivo bi i neistinito bilo reći da mi nismo zahvalni za ovu “oazu mira” u svijetu gdje su ratovi u mnogim zemljama, gdje je u mnogim zemljama glad i neimaština - zahvalni smo za svaki trenutak kojeg nam je ova zemlja dala kad smo došli - svatko od nas na svoj način. Ipak, dozvolite mi, teško je nekome tko nije nikad ni razmišljao, niti bio u situaciji oskudice, ili u životnoj opasnosti shvatiti što znači razmišljati o odlasku iz svojeg rodnog mjesta, svoje domovine. Kako objasniti nekome kome je najveći životni problem bio možda nezaposlenost neko vrijeme, ili neplaćena stanarina, ili neke druge, da ne kažem trivijalne brige, što znači “morati napustiti zemlju”, ili potajno planirati odlazak, ili uspjeti u prelasku granice, dok su oni koji su bili s Tobom nestali zauvijek? I na kraju kako objasniti nekome tko je uvijek živio u dobru što znači zlo ili glad?

Svjetski dan iseljenika za mene bi trebao biti dan žalosti; dan kad cijeli svijet shvati što znači živjeti izvan domovine, jer napustiti svoju zemlju je strašno, da ne upotrijebim težu riječ. Čujem, hvale Kanadu radi “dobrog odnosa prema useljenicima”. Koja farsa! Da bi ste nas iseljenike ili useljenike stvarno shvatili,kako god to uzeli, - trebali bi staviti napr. Cretiena, ili Paul Martina u poziciju jednog “shell-shocked” imigranta, koji nakon užasa koji je prošao, da tu ne spominjem smrti ili mučenja - mora biti sretan, ne smije misliti o onome što je ostavio iza sebe, mora zaboraviti patnje koje su njemu i njegovom narodu nanešene, ne govori ni jezik (i vrlo teško će ga naučiti, jer je prestar) i mora se smješkati kad susreće one radi čijih je rođaka morao pobjeći, čak koji puta su “superintendanti” ljudi od kojih dotični imigrant bježi i ne osjeća se nikad sigurno, treba naći stan i posao, a za svaki posao ovdje treba imati “kanandsko iskustvo” - čak i za guljenje krumpira po restoranima! Pogledajmo djecu, kako ona pate kad dođu i dugo, dugo im treba da dođu k sebi, jer ono što su ostavili u Domovini gdje god ona bila je nešto što se ne može izvaditi iz duše, i to dugo boli.

I kako govori pjesma Gustava Krkleca, Iseljenici,... drugom će srce pući!

ISELJENICI

Gustav Krklec

Ugašena je ljubičasta luč u luci.

Mreža puna zvijezda u noći se suši.

Umoran galeb zaspao je na njegovoj ruci

ili u mojoj duši.

- Reci mi, neznani druže, kad će da krene ona ogromna lađa u daleka mora?
- Spavaj, probudit’ će nas zvuk sirene vjetar i šumor bora.

Ne može da se stiša srce puno rana.

Kako se čudna slutnja pred odlazak sluti.

- Na zavičaj me sjeća svaka grana.

- Ne pričaj sada, šuti!

Oj selo moje rodno na zelenom brdu, nigdje na svijetu nema toliko sjaja. Oblaci crni lete u divljem krdu bez cilja i bez kraja.

I cijele noći struje šumori bujni.

Talas za talasom stiže, propne se, sruši.

Pred odlazak svatko svoj zavičaj rujni nosi u bolnoj duši.

Dvojica tako čekaju u snu trenutak kad će na dalek put u prvu lađu ući. Jednom će duša da pjeva kao vrutak, drugom će srce pući.

Jer, Domovina nije samo grad u kojem živiš, to je i tvoja ulica, i susjedi koji govore tvojim jezikom. To je i ona prodavaonica kruha, koja miriši na kilometar prije nego ju vidiš. Domovina je i ono drvo kraj kojeg si prolazio svaki dan i smetalo ti je svojom ružnoćom, a sada ga više nema. Teško je objasniti nekome tko nije nikad izgubio što znači svaki dan i dugo dana žaliti za onim nedodirljivim što nosimo u dušama, jer sit gladnom ne vjeruje. Da, dobro je biti u Kanadi, u divnoj zemlji snova raznih iseljenika, no da li je netko jučer po tim svjetskim tijelima razmišljao što učiniti da više nema iseljenika iz nijedne zemlje, da ljudi žive svoj na svome, i da unuci mogu posjećivati groblja svojih djedova. Vjerojatno nije, jer tada bi morali pogledati sebi u oči i shvatiti da su učinili “lousy job”, jer danas je teško mnogima živjeti u mnogim zemljama - sve dok zločinci poput Miloševića, Karadića, Pinochet-a ili sličnih mimo žive, nevini ljudi moraju bježati iz svojih domova da zaštite gole živote.

I danas, dan nakon Svjetskog dana iseljenika negdje se spremaju na dalek put, - put Kanade možda, neki novi budući useljenici u ovu zemlju. UN će pljeskati radu kanadskih službenika po raznim imigracionim uredima, koji pomažu tim nesretnim ljudima koji su morali napustiti svoj dom, svoj zavičaj jer svjetski čimbenici nisu učinili svoj posao - zaštitili nas, obične smrtnike.

Valentina

Predstavljamo Vam pjesmu jednog od naših nepoznatijih pjesnika, gosp. Ive Tasovca, profesora na sveučilištu u Salt Lake City.

SAMOĆA

Hodočastim tvoje tišine okamenjene u Posteljama bistrih voda. A ti onda kao uskrsl i mrtvac dolaziš mi u susret iz kamenog groba i rukama obgrliš svijet kojem nema ni kraja ni konca.

U svijetu rasteš

ka cvijet i

vitko drvo i

kao ptica rasteš u razvita jedra

dalekih

modrina.

Iz tvoje

utrobe i ja sidem kao prigušena svjetlost iz

gnijezda noći. I ne znam da li sam

sada kamen,voda ili glava cvijeta

na

vlažnom

oku

zore !?

A možda sam i ptica,

drevna ptica (na dnu srca ćutim njena krila) u

vremenu kojem, nema, nema

završetka.

Ivo Tasovac

POVIJESNE VEZE HRVATA I SLOVAKA

BRATISLAVA - Nedugo po završetku Prvoga svjetskog rata Stjepan Radić je napisao kako je: "Od svih slavenshih zemalja Hrvatska najbliža Slovačkoj po karakteru ili poštenju", mirotvorstvu i republikanstvu. Oba su naroda bila u ugarskom dijelu Habsburške Monarhije, a zemlje su usporedive i po površini i po broju stanovnika. Jednu od najjačih veza predstavljaju manjine. Sela uokolo Bratislave i Tmave posljednja su točka do koje su se ispred Osmanlija povukli Hrvati. Slovaci se na prostor Trojedne Kraljevine doseljavaju nešto kasnije, baveći se uglavnom uzgojem šećerne repe. Iako je proces onarodivanja za vrijeme komunističke vladavine Hrvate gotovo posve izbrisao, povijest može zauvijek spajati dva naroda. Glavni grad Republike Slovačke Bratislava tako se zove tek od nacionalnog preporoda u 19. st. Prvo zabilježena imena u franačkim kronikama iz 805. i 907. godine bila su Wratislaburg ili Braslavespurch, po knezu Vratislavu, odnosno Braslavu. Nijemci ga zovu Pressburg, dakle Preslavov grad, dok se od razvijenog srednjeg vijeka često susreće Istropolis, grad na Dunavu. Položaj na važnoj rijeci i trgovina sa svim zemljama uz njezin tok pogodovali su razvoju gospodarstva. Bratislava je ipak u povijesti najpoznatija kao zborno mjesto Ugarskog sabora. U Požunu, kako ga zovu Mađari, palače su imali i brojni hrvatski plemići, a poneki se i školuju na Tmavskom sveučilištu. Odnosi Mađara i Slovaka nisu uvijek bili idilični. Na jednoj od zgrada u povijesnom dijelu grada ove je godine postavljena ploča u znak sjećanja na slovačku djecu koja su odvedena u Mađarsku i odnarođena.

Povijesna je jezgra Bratislave danas gotovo posve uređena. Niti jedan stanovnik Srednje Europe jednostavno se ne može izgubiti u spletu ulica koje podsjećaju na zagrebački Gornji grad. Uz lijepe i luksuzne trgovine, primjetan je ogroman broj stranih diplomatskih predstavništava, koja su očito kupila najljepše objekte u povijesnom središtu grada. Socijalističko se nasljeđe najlakše vidi po ružnim neboderima u prekodunavskom dijelu grada, Petržalki. Kako je Beč udaljen svega pedesetak kilometara, brojni turisti odlučuju svratiti do glavnoga grada Slovačke, koji je upola manji od Zagreba. Slovaci opet u velikom broju svakoga vikenda odlaze u Beč. Danas se jos lakše primjećuje sva apsurdnost hladnoratovske crte podjele. Naime, najbliži je granični prijelaz u Austriju od Bratislave daleko svega tri kilometra.

Bratislavske galerije i muzeji još uvijek su razmjerno staromodni. U Prirodoslovnom se muzeju, na primjer, uz minerale iz Fojnice ili Kreševa, još uvijek nalazi natpis Jugoslavija. S druge strane, u Muzeju grada uz portret Mikulaša Šubića Zrinskehoga, stoji da se radi o hrvatskom banu i plemiću. Nacionalna galerija ove godine proslavlja pedesetu obljetnicu postojanja. Odmah po ulasku u galeriju, jasno je vidljiv katalog ranije održane izložbe Ivana Rabuzina. Najveći interes publika ovih tjedana pokazuje za izložbu fotografija slavnog britanskog umjetnika Cecila Beatona, fotografa kraljevske kuće i brojnih umjetničkih zvijezda. Stalni dio postava obuhvaća pregled umjetnosti na slovačkom prostoru od srednjovjekovlja, pa do današnjih dana. Najlepši su gotički i barokni izlošci. Njemački doseljenici, mahom rudari koji na slovačkom prostoru osnivaju

gradove, puno su ulagali u umjetnost i njima možemo zahvaliti brojnost gotičkih objekata i umjetničkih djela. Ostali su izlošci, napose slike iz kasnijih razdoblja, iako lijepe, uglavnom tek lokalnog značaja. Radi se isključivo o domaćim slikarima koji su slijedili dominantne svjetske i srednjoeuropske trendove. I u tome, zasigurno najljepšem izložbenom prostoru u Bratislavi, kao i u Muzeju grada, uz portrete u Požunu okrunjenih kraljeva i statue svetaca iz mađarskih dinastija (Ladislava, Stjepana i Emerika), ne stoji razlog njihovog boravka u gradu. Dapače, iz svih se zbirki jedva može vidjeti da je Slovačka bila dijelom većih državnih zajednica.

U Starome hradu, utvrdi, nekadašnjoj rezidenciji Marije Terezije zastrašujucih dimenzija koja dominira gradom, nalazi se povijesni muzej. Autorima postava povijesno je očito značilo tek obrtničke proizvode, ili namještaj iz različitih perioda. Mada to vjerojatno nije bila ničija namjera, odmah se asocira na marksistički pristup povijesti "proizvodnih snaga". Uz Stari hrad su i iskopine iz srednjega vijeka razdoblja Velike Moravske, ali se u muzeju, s iznimkom srebrnih predmeta koji su se tada izrađivali u Nitri još u srednjem vijeku, ne može pronaći ništa o počecima, ili kasnijem slijedu slovačke povijesti.

Povijesni se slijed ponajlakše može vidjeti u muzeju Grada, koji je osnovan 1868. Muzej čini splet prostorija koje su pridodavane zgradi u kojoj se od srednjega vijeka okupljaju gradski čelnici. I tu su izlošci grupirani po sobama: plemstva, sudstva, znanosti i umjetnosti, građanstva... Posjetitelju iz Hrvatske doista se simpatičnim može učiniti važnost kralja Andrije III, koji 1311. dodjeljuje gradu Bratislavi privilegij Zigmunda Luksemburškog, koji mu daje prvi gradski grb Matijaša Korvina i Marije Terezije.

Hrvatskoslovačke su povijesne veze duge, iako su rijetko bile institucionalizirane. Sada je prilika da se nadoknadi sve ono u čemu je ranije bilo zapreka. Slovaci rado dolaze na Jadran i bolje razumiju hrvatski nego mi slovački jezik. Do Bratislave vozi jedna autobusna linija tjedno. Čak i tada su moguća iznenađenja, jer je primjerice prošloga tjedna vozač autobusa morao ostati na austrijskoj granici, rekavši putnicima da prepješače u Slovačku i nekako se snađu za daljnje putovanje. Promet je, međutim, manji problem. Nije jasno zašto su Slovaci i danas skloni o raspaloj južnoslavenskoj Federaciji govoriti razmjerno pozitivno, zamjerajući Hrvatima i Slovencima njezino rušenje?

Tvrtko Jakovina, *Vjesnik*, 08. 12. 1998., str. 18. (HIC Vijesti)

Služite se našim pokroviteljima:

Modern Age

Plastics Inc.

Custom Plastic Fabrication

Specializing in Acrylics:

Designing, CNC Machining, Computerized Vinyl Signs, Point of Purchase Displays

For more information: Please call Stan Trtanj

Tel: 416-675-2955 Fax: 416-675-2965

50 Fasken Dr. Units #2,3,4,5,

Etobicoke, Ontario, M9W 1K5